COMPENDIVM

ARTIS POETICAE ARISTOTELIS

AD VSVM CONFICIENDORVM POEMATVM

Ab Antonio Riccobono ordinatum, & quibuſdam Scholiis explanatum.

NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

PATAVII, Apud Laurentium Paſquatum, Typograph. Almæ Vniu. Iuriſt. M.D.XCI.

ILLVSTRISS.^o

Et Excellentisſimo Principi,

ALEXANDRO ESTENSI,

Patrono ſuo maximopere colendo,

Antonius Riccobonus. S. D.

SI liber eſt vllus, qui propter mirificam quãdam rerum, ac ſententiarum ſubtilitatem, ſummamq; locorum obſcuritatem poſtulare videatur, ut viri docti operam ſuam conferãt ad eum explicandum, &, quantum fieri poteſt, colluſtrandum: is profecto, quem ſcripſit Ariſtoteles de Poetica, talem diligentiam requirit; cuius cum multi extent cõmentarii, tum Latine, tum eo ſermone, quẽ ſibi Etruſci nunc vendicant, conſcripti, adhuc tamen, quomodo pluribus in locis in-

telligendus ſit,inter multos certatur,& ſub iudice lis eſt. Quæ fuit cauſſa, illuſtrisſime, atq; excellentiſs. Alex., quamobrem ego, aliis meis non contentus in eum editis lucubrationibus,hoc quoq; eius compendium fecerim,& ad vſum conficiendorũ poematum ordinauerim,ac nonnullis Scholiis explanauerim. Quem laborem ſuſcepi quidẽ, vt verum fatear,rogatu viri eruditi,& elegãtisſimo ingenio præditi,Franciſci Pineæ,patritii Patauini,amplitudinis tuæ mecũ obſeruantisſimi, vt facili negotio,& vno prope intuitu doctrina Summi Philoſophi de Poeſi percipi plane,& perſpici clare poſſet: ſed, cum ipſum in apertum referre decreuiſſem ad cõmodum auditorum meorum artem Poeticam in hoc Florentiſs. Gymn. ex me hoc tempore diſcere cupientiũ,eum tibi dicare volui,Principi Generoſisſimo,inter auditores meos lumini fulgentisſimo, ſummo Patrono meo; quem ſplendore patriæ Ferrariæ clarentem, ſerenitate familiæ Eſtenſis illucentem,luculentisſimis virtutibus Alphonſi patris ſplendentem,præclariſ

ſimo

ſimo nomine Principis fratris enitētem, inſigni benignitate, ac māſuetudine erga oēs vtentem, admirandos progreſſus in præclaris litterarum ſtudiis facientem,in eo potiſſimum admiror, ſuſpicio, colo,quòd,cum cōi oīum, qui te nouerunt, iudicio ampliſſimis honoribus quàm dignisſimus ſis,nulla prorſus ambitio te ad eorū ſtudium ducere videatur. Macte igitur virtute,præſtanſtisſime Alexander: nihil aliud cogita, vt facere inſtituiſti,quàm de vero decore,veroq. quod à ſola virtute manat,ornamento:pro comperto habè, omnibus honoribus uirtutem præſtare; qui tamen eam, vt vmbra corpus,conſequi conſueuerunt: Riccoboniq; tui munuſculum hoc, quamuis exiguum, quamuis tenue, quamuis exile, ab animo certe magno, & amplitudini tuæ magnopere dedito, proficiſcens, benignè accipere ne graueris. Vale. Patauii Menſe Aprili. M. D. XCI.

Prior

PRIOR NVMERVS
ſignificat contextus Artis Poeticæ
Ariſtotelis,
Ab Antonio Riccobono in ſua Conuerſione,
& Paraphraſi enumeratos:
Alter denotat particulas eiuſdem Poeticæ
à Vincentio Madio, & Alexandro
Piccolomineo factas.

COMPENDIVM

ARTIS POETICAE ARISTOTELIS

AB VSVM CONFICIENDORVM POEMATVM

Ab Antonio Riccobono ordinatum,
& quibuſdam Scholijs explanatum.

INGENIOSI Poetica eſt, vel furo- *ex con-*
re perciti: ex poetis enim alij quidem *tex.21.*
ſunt bene formati: alij vero extra ſe *lxxxviij.*
poſiti. Ac omnia quidem, maximope- *25.xciij.*
re conandum eſt, vt habeantur, quæ
ad perfectam quandam naturam per-
tinent: vel ſaltem maxima, & pluri-
ma: præſertim vt nunc criminationẽ
obijciunt poetis: cum enim in vnoquoque genere poeſis, vel
in hoc, vel in illo, boni extiterint poetæ, vnum ſuperare ſin-
gulos in proprio bono, dignum exiſtimant. Iam, cum obſer-
uauerimus, quid ſit, quemq; ortum habuerit poeſis, partes *15.lxiiij.*
eius, quibus vt formis oportet vti, prius notabimus: deinde
partes ſecundum quantitatem, & in quas ipſa diuiditur ſepa-
ratas: poſtea pulcherrimam eius conſtitutionem. Ac poeſis *16. lxvi.*
quidem eſt imitatio, quæ aut genere diuerſis imitatur: aut *i.ii.iii.*
diuerſa: aut diuerſo, & non eodem modo. Siquidem imitatur *1.vi.*

aut

1. vij. aut ſolum ſermonibus nudis, vel metris, vt Epopœia, etiamſi
non poſſemus nominare rem communē Sophronis, & Xenar
1. x. chi Mimos, & Socratis ſermones: aut numero etiam, & harmonia, partim in diuerſis temporibus, vt Tragœdia, & Comœdia: partim in eodem tempore, ut Dithyrambopoetica, &
1. xij. poeſis Nomorum. Præterea imitari vult tum meliores, ut
1. xiij Tragœdia: tum peiores, ut Comœdia: tum meliores, peiores,
1. xv & ſimiles, ut Epopœia. Poſtremo imitari licet, interdum quidem exponentem, uel aliud quippiam factum, ut Homerus facit: uel vt eundem, & non ſe immutantem: vel omnes vt a-
2. xviij. gentes, & molientes aliquid, quos imitantur. Videntur autē genuiſſe in vniuerſum Poeticam cauſſæ duæ, atq; hæ natura
2. xxi. les, imitatio, & harmonia. Diuiſaq. eſt ſecundum proprios mores poeſis, vt alij eſſent grandiores, qui fecerunt primum
2. xxiiij. hymnos, & encomia; poſtea Epopœiam; deniquè Tragœdiā:
2. xxi. alij humiliores, à quibus primum factæ ſunt Vituperationes,
2. xxij. cuiuſmodi fuerunt multa poemata ante Homerum, qualiſq;
2. xxiiij. fuit Margites ipſius Homeri; deinde Iambicum carmen; poſtremo Comœdia.

SCHOLIVM.

LAudantur Poetæ: requiritur maxima præſtantia in poetis: proponuntur, poſteaquàm explicata fuerit natura, & origo poeſis, tria in primis pertractanda de ipſa poeſi, tum partes eam conformantes, tum partes ſecundum quantitatem, tum pulcherrima eius conſtitutio. Vel furore perciti) Hic agnoſcit philoſophus furorem poeticum in poeſi, quam etiam lib. 3. Rhet. appellat rem diuinam, dicat quidquid velit Ludouicus Caſteluetrius. Ac omnia quidem) Munus poetarum requirit omnia, vel ſaltem plurima, & maxima, quæ ad perfectam quandam naturam pertinere exiſtimantur. Quæ aut genere diuerſis) Fit varijs inſtrumentis, in varia materia, varijs imitandi modis. Siquidem imitatur) Hoc de varijs inſtrumentis. Sermonibus nudis) Soluta oratione. Non poſſemus nominare rem communem) Non ſit communiter receptum, vt Epopœia fiat ſoluta oratione. Sophronis) Qui

Xerxis,

Xerxis,& Euripidis temporibus ſcripſit Mimos ſoluta oratione. Xenarchi,) Qui etiam Mimos ſoluta oratione complexus eſt. Socratis ſermones) In dialogis Platonis. Aut numero etiam, & harmonia) Hoc eſt, vt interpretantur, ſaltatione, & Muſico concentu. Vt Tragœdia,& Comœdia) Quæ in choricis plura adhibebant inſtrumenta: in alijs partibus ſola metra. Vt Dithyrambopoetica) Quæ canebat Bacchum,& perpetua quædam Chorica repræſentabat. Sic etiã Nomorum poeſis, quæ leges celebrabat. Præterea imitari vult) Hoc de varia materia. Tum meliores, vt Tragœdia) Quomodo Tragœdia dicatur imitari meliores,& ſimiles, infra aperietur, vbi agetur de moribus. Tum peiores,vt Comœdia) In eo vitij genere, quod mouet riſum. Poſtremo imitari licet) Hoc de varijs imitandi modis. Interdum quidem exponentem, vel aliud quippiam factum) Et eſt modus narratiuus mixtus, vel immutatus. Vel vt eundem) Et eſt modus narratiuus purus,& non immutatus, vt in Dithyrambopoetica,& in Moreto Virgilij. Vel omnes vt agentes) Et eſt modus actiuus, vt in Tragœdijs, & Comœdiis. Qui fecerunt primum Hymnos,& Encomia) Huc refertur Dithyrambopoetica,& Nomorum poeſis. Deinde Iambicum carmen) Cum ridiculo tendente ad conuicium. Poſtremo Comœdia) Cum conuicio tendente ad ridiculum.

De natura Tragœdiæ, & partibus conformantibus Tragœdiam.

Tragœdia eſt imitatio actionis probæ,& perfectæ, ma- 4.
gnitudinem habentis, ſuaui ſermone habente nume- *xxxiiij.*
rum,& harmoniam,& melodiam, ſeparatim adhibitis imi- *xxxv.*
tandi inſtrumentis, non per exponentem imitandi modum,
inducens per miſericordiam,& metum talium perturbatio-
num purgationem. Quæ quidem eſt propria voluptas Tra- 16.
gœdiæ. Non enim omnis à Tragœdia voluptas quærenda *lxxiiij.*
eſt, ſed propria. Quoniam vero ex miſericordia, & metu
per imitationem poetam oportet efficere voluptatem, id

5. in rebus efficiendum eſſe manifeſtum eſt. Partes autem coñ
xxxix. formantes Tragœdiam ſunt ſex, fabula, mores, ſententia, di
ctio, melopœia, apparatus.

SCHOLIVM.

Actionis probæ) cum imitetur meliores. Perfectæ) Cum principio, medio, & fine. Magnitudinem habentis) Quæ nec perexigua, nec permagna ſit. Separatim adhibitis) Hoc eſt, modo ſolis metris, modo etiam numero, harmonia, & melodia, ſcilicet ſaltatione, ſono, & metrico concentu. Inducens per miſericordiam, & metum) Quod ſine dubio eſt vtile: ſed hęc vtilitas refertur ad voluptatem, & delectationem. Manifeſtum eſt) Ita ut ſpectatores ex alterius miſeria iniuſte exorta moleſtiam capientes, & ſibi quodam modo prætimentes, ſe bonos agnoſcant, ſecumq; ſtatuant in rebus humanis ſpem ponendam non eſſe.

DE FABVLA.

5. xl. Fabula ceteris partibus præfertur, tamquàm finis, prin
xliij. cipium, animuſq; Tragœdiæ. Ac definitur, vt ſit ipſa
6. xlvij. rerum compoſitio. Eiuſq; proprietates proponuntur conſi-
7. xlvij. derandæ. Prima enim proprietas eſt, vt ſit tota, habens prin
8. xlviij. cipium, medium, & finem. Secunda, vt habeat quidē magnitu
27. xc. dinem, ſed eam, quæ facile retineri memoria poſſit: nec ſit
3. xxi. longa, vt Epica: Tragœdia enim quàm maxime conatur ſub
vno ſolis ambitu eſſe, aut paulliſper variare, cum Epopœia
9. L. indefinita ſit tempore. Tertia, vt ſit vna. nam, quemadmo-
dum vna figura repræſentans eſt vnius rei repræſentatæ: ſic
vna fabula debet eſſe vnius actionis: nec debet imitari mul
tas actiones vnius, vt factum eſt in Herculeide, & Theſeide.
10. lij. Quarta, vt ſit poſſibilis ſecundum veriſimile, vel neceſſariū,
cum poeta differat ab hiſtorico, non metris, ſed quia vnus
facta dicit: alter, qualia fieri debent, & fieri poſſunt ſecundum veriſimile, uel neceſſarium. unus ſequitur magis ſingu

laria,

laria,& minus philoſophus eſt: alter magis uniuerſalia, &
magis philoſophus eſt. vnus non fingit nomina: alter, quò
magis ſequitur vniuerſale, eò magis fingit nomina , vt ma-
gis in Comœdijs,quàm in Tragœdijs; vbi aliqua ſunt vera ,
aliqua ficta,& raro omnia ficta, vt in Flore Agathonis:quã-
uis poſſit poeta etiam facta pangere ſecundum id,quod ve-
riſimile eſt: & tractet quoque ſingularia , cuiuſmodi eſt , 22.
Iphigeniam inibi fuiſſe, ut Oreſtem fratrem ſuum immola lxxxix.
ret: ſed circa ſingularia ſpectet vniuerſale ratione cauſſarũ,
& modorum , qui fingi poſſunt ex poetarum arbitrio.Vt a-
lio modo Iphigenia agnouit Oreſtem apud Euripidem :
alio apud Polyidem. Quincta, ut non ſit Epiſodica, in qua 11.lvi.
ſcilicet Epiſodia nec uериſimiliter, nec neceſſario nexa ſint.
Fabula autem non erit Epiſodica , ſi uitabuntur ſubcontra- 20.
ria , quæ reprehenſa ſunt in Carcino. nam apud eum Am- lxxxvij.
phiaraus de fano exijt , non intelligentibus ſpectatoribus ,
quomodo exierit; & prius apparuit in Scena,quàm eum ex
fano exijſſe ſpectatores ſcire potuerint.Ac in Tragœdijs qui 22. xc.
dem,& Comœdijs Epiſodia conciſa ſunt:in Epopœia uero
longa. Sexta, ut ſit admirabilis, cum ſit imitatio terribiliũ, 12. lvij.
& miſerabilium. Admirabiliora uero ſunt,quæ adhibito cõ-
ſilio uitandi mali fiunt præter opinionem inter ſe , ut quæ
euenerunt Oedipodi,quàm quæ à caſu,& fortuna, ut quod
legitur de ſtatua Mityi.Et admirabile dicitur eſſe Tragicum, 28. xcv.
& Philanthropon. Eſt autem hoc, quando ſapiens quidem,
ſed cum improbitate deceptus fuerit, ut Siſyphus : & fortis
quidem, ſed iniuſtus ſuperatus ſit. Atq; hoc eſt uериſimile
Agathonis præter ueriſimile. Septima , ut ſit uel ſimplex , 13. lviij.
uel implexa. Ac ſimplex quidem eſt , in qua unus fortunæ
tenor perpetuo ſeruatur, ſine Peripetia , & Agnitione. Im-
plexa uero eſt, quæ conſtat ex duplici materia , uel ex pro-
ſpera,& aduerſa fortuna, uel contra, cum agnitione, aut pe
ripetia, aut utraque. Peripetia eſt eorum , quæ aguntur , in
contrarium mutatio , ut mutatio Oedipodis ex proſpera in
aduerſam fortunam per nuntium: mutatio Lyncei, qui mo
riturus ſeruatus eſt: & Danai, qui interfecturus interfectus
eſt . Agnitio eſt ex ignoratione in cognitionem mutatio :
& eſt duplex, una apparens, tum quæ pertinet ad inanima-

ta: tum quæ eius eſt, quod factum non eſt. Altera uera, tum
facti: tum perſonarum, partim ad amorem: partim ad odiũ.
Præterea uel cum Peripetia: uel ſine Peripetia. Poſtremo
19. aut unius: aut plurium, ut Iphigeniæ, & Oreſtis inter ſe. Ac
lxxxi. agnitionis quidem ſpecies ſunt ſex. Vna enim fit per ſigna,
aut innata, ut maculas quaſdam corporis: aut aduentitia, ut
19. cicatrices: aut extrinſecus poſita, ut monilia. Secunda fit à
lxxxij. poeta, ut cum Iphigenia agnita eſt per epiſtolam: Oreſtes
19. per alia. Tertia fit per memoriam, cum quis aut uidendo,
lxxxiij. aut audiendo rem in memoriam reuocat, ut cum ille uidens
19. picturam, aut audiens aliquem luxit. Quarta ex ſyllogiſmo,
lxxxiiij. ut cum Electra ad paternum ſepulchrum inuentis pedum
ueſtigijs paribus menſuræ pedum ſuorum ſic argumentata
eſt; Qui habet pedes eiuſdem menſuræ cum meis, Oreſtes
eſt. At is, qui uenit, habet pedes eiuſdem menſuræ cum
19. meis. Ergo Oreſtes eſt. Quincta ex paralogiſmo, ut qui Vlyſ
lxxxv. ſis arcum domi apud Penelopen relictum cognoſcit, uerus
eſt de morte Vlyſsis nuntius. Hic cognoſcit. Ergo uerus eſt
nuntius; cuius argumentationis maior falſa eſt. Sexta om-
nium optima ex ipſis rebus, & ex ſucceſsione rerum alterius
ab altera pendentium, ſecundum id, quod ueriſimile eſt; ut
in Iphigenia Euripidis ueriſimile erat Iphigeniam Græcam
miſerari duos Græcos, vnius vitam impetrare, eiuſq; reditũ
in patriam, ei dare litteras uoluiſſe, dediſſe, & aperuiſſe etiã,
24. *xcij.* quid ſcripſiſſet, ſicq; ab Oreſte agnitam eſſe. Patet igitur,
quæ ſit illa ſpecies Tragœdiæ, quæ vocatur implexa, cuiuſq;
totum eſt peripetia, & agnitio: Patetq; ſimul, quæ ſit Tragœ
dia ſimplex, vt Phorcides, & Prometheus. Nam alia eſt af-
14. *lxiij.* fecta, vt Aiaces: alia morata, vt Peleus. Octaua proprietas
fabulæ eſt, vt habeat Pathos. Definitur autem Pathos, vt
ſitactio habens vim interimendi, aut graues moleſtias af-
ferendi, vt quæ in aperto ſunt mortes, & eiulationes, & vul
16. nerationes, & huiuſmodi alia. Magis autem laudatur terri-
lxxiij. bile, & miſerabile ex ipſa conſtitutione, quàm ex apparatu.
21. Et huiuſmodi mala pathetice, & cum perturbatione ſunt
lxxxviij. exprimenda. nam & fluctuare facit fluctuans, & ad iram cõ
citat iratus veriſsime.

Scholium

SCHOLIVM.

TAmquàm finis) Fabula eſt finis, quò ceteræ partes referuntur: eſt principium in poeta, qui ea vtitur ante ceteras partes: utq; animus informat corpus, ita ipſa animat poeſim. Eiuſq; proprietates) vt ſit tota, magna, una, poſsibilis, non epiſodica, admirabilis, uel ſimplex, uel implexa, affecta. Vt ſit tota) Non tamquam totum magnum, quale eſt corpus, ut tota uita Oedipodis, totum bellum Troianum, totum iter Vlyſsis, tota nauigatio Aeneæ: ſed tamquàm totum paruum, quale eſt caput, ab uno termino ad alterum, ut in Oedipode Tyranno Sophoclis à reditu Creōtis ad cæcitatem Oedipodis, quæ fuit actio unius diei, admiſsis ceteris ad Oedipodem pertinentibus loco epiſodiorum: in Iliade Homeri ab ira Achillis ad captum Ilium, quāuis illa ſit actio longioris temporis: in Odyſſea à profectione Vlyſsis ex inſula Ogygia ad patriam Ithacam: in Aeneide à Sicilia in Italiam, ceteris inſertis, tamquàm epiſodijs. Vt habeat quidem longitudinem) Vt ſit iuſtæ magnitudinis. Nec debet imitari multas actiones) Nec unam actionem multorum: nec multas actiones multorum: ſed unā unius; etiamſi ad unam actionem præcipuam alia epiſodica poſsit accedere. Vt in Hercule furioſo Euripidis, & Senecæ ſunt duæ actiones, una Herculis occidentis Lycum, ut iniuriam illatam Megeræ uxori ulciſceretur: altera eiuſdem Herculis furioſi occidentis uxorem, & filios. Sic duæ actiones in Andria Terentij. Non metris) Quæ etiam in hiſtoria poſſunt adhiberi, quamuis hiſtoria uerſibus conſcripta hiſtoria quædam ſit, ſcilicet deformis alieno tractata inſtrumento: quemadmodum poeſis ſoluta oratione facta, poeſis quædam eſt, nimirum deformis propter eandem rationem. Vt non ſit epiſodica) Intelliguntur hoc in loco epiſodia res ſingulæ à poeta inuentæ ad oſtendendam naturam facti ſummatim cogniti, ut ſummatim cognoſcitur nauigatio Aeneæ in Italiam: ſinguli uero Aeneidos libri ſingula continent Epiſodia. Et philanthropum) Quod tripliciter explicatur; à Madio, conferens ad uitam humanam: à Victorio gratum hominibus:

minibus: ab Alexandro Piccolomineo, accommodatum ad humanum affectum. Videtur autem interpretatio Victorij ſequentibus exemplis ualde conuenire. Vel ſimplex, uel implexa) Quamquam magis implexa, quàm ſimplex à philoſopho laudatur. Sine peripetia, & agnitione) Vt Aeſchyli Prometheus perpetuo infelix. Ad inanimata) Vt ad ſtatuam Mityi. Quod factum non eſt) Vt Theſeus uiſus eſt agnoſcere congreſſum Hippolyti cum Phædra. Tum facti) Vt ab Aeolo agnitus eſt inceſtus Canacis, & Macarei. Partim ad amorem) Vt Oreſtis, & Iphigeniæ. Partim ad odium) Vt Oedipodis, & Iocaſtæ. Vel cum peripetia) Vt Oedipodis, & Iocaſtæ, Oreſtis, & Iphigeniæ. Vel ſine peripetia) Vt Electræ, & Oreſtis. Aut vnius) Vt cum Vlyſſes cognouit nutricem. Vt pathos habeat) Perpesſionem, & aliquod magnum malum. Quæ in aperto ſunt mortes) Quomodolibet manifeſtæ, dummodo in ſcena non euenerint, quod reprehendit Horatius. Iratus uerisſime) Hinc orta eſt illa ſpecies Tragœdiæ, quæ dicitur affecta, & ſuperius commemorata eſt.

DE MORIBVS.

5.*xliij.* SEcundum locum iu Tragœdia obtinent mores, qui referuntur ad fabulam, definiunturq; eſſe, ſecundum quos
17. cuiuſdam modi eſſe dicimus agentes. Ac mores quidem Tra
lxxvij. gicæ perſonæ debent exprimi primum boni, qui à bona proueniant præelectione: ſi enim oratio, aut actio manifeſtam efficiant præelectionem malam, apparent mores mali: ſi bonam, boni. Deinde conuenientes, vt mores uirorum non tribuantur fœminis: eſt enim quidem uirorum mos, ſed nō conueniens mulieri fortem, uel terribilem eſſe. Præterea ſi-
16. miles, qui neque uirtute præſtent, & iuſtitia, nec uitio exu-
lxxviij. perent, & prauitate: quamuis ſint aliquo modo meliores.
18.*lxxx* Quoniam enim Tragœdia eſt meliorum imitatio, oportet poetas imitari bonos formarum fictores, ut, quemadmodū illi, cum propriam tribuunt formam, faciendo ſimiles, pulchriores reddunt: ſic Poetæ Tragici ſpectare debeant pulchritudinem morum, & mores exprimere præſtantiores.

Poſtre-

Poſtremo mores ſunt exprimendi æquales. Tametſi enim inæqualis quidam ſit, qui præbet imitationē, & talibus moribus ſuppoſitus ſit: tamen æqualiter inæqualem eſſe oportet.

SCHOLIVM.

PRæterea ſimiles) Quam ſimilitudinem quidam referunt ad eos, de quibus alij ſcripſerunt, ut tales mores exprimantur, quales ab alijs expreſſi ſunt. Quod duriuſculum eſſe exiſtimamus, cum philoſophus in primo capite appellet ſimiles, non quales ab alijs imitatione expresſi ſint, ſed quales nos ſimus. Alij intelligunt, de moribus illis, qui communiter moribus populi ſimiles ſunt, & mediocres, ac mediocris tum probitatis, tum improbitatis, cum Tragœdia uelit quidem imitari meliores, ut ait philoſophus, ſed non ſemper id faciat, immo ſæpenumero imitetur eos, qui nobis, aut præſentis ætatis hominibus ſimiles ſint. Quod etiam minus probamus, ut philoſophus dicat Tragœdiam uelle imitari meliores, non tamen id præſtare, ſed potius imitari mediocres. Itaq; intelligimus de moribus eorum, qui inſpecta quidem eorum conditione ſunt meliores, & illuſtriores, & inſpecta quoq; ipſorum mente, & uoluntate, ſunt meliores, & probiores: ſed, ſi ſpectetur factū per errorē, ſunt mediocres, & ſimiles communi hominum ſtatui, & conditioni. Neque virtute præſtant) propterea quòd in maximis flagitiis, & ſceleribus verſari videntur. Neq; uitio exuperant) Quia non agunt ex præelectione, ſed propter errorem aliquem, & hoc modo ſunt mediocres, & ſimiles. Aequales) vt perſona Tragica ſeruetur ad imum, Qualis ab incepto proceſſerit, & ſibi conſtet. A moribus autem quædam ſpecies Tragœdiæ dicitur morata, de qua ſupra.

DE SENTENTIA.

TErtium locum obtinet ſententia, quæ quidem ualet ad mores exprimendos: eaq; omnia complecti dicitur, in qui- 5. xliiij.

in quibus dicentes aliquid demonſtrant, vel mentem enun-
30 xcvij. tiant. Sententiæ enim triplex eſt munus, tum demonſtrare, & ſoluere: tum affectus concitare, ut miſericordiam, uel metum, uel iram, uel alia huiuſmodi: tum amplificare, & diminuere.

SCHOLIVM.

PErtinet igitur ad ſententiam, tum probare aliquid argumentis, & demonſtrare, ac ſoluere, ideſt confirmare, & refutare: tum animos ad aliquem affectum impellere: tum res uel ex minoribus maiores oſtendere, uel ex maioribus minores.

DE DICTIONE.

5. xlv. QVartus locus dictioni datur, quæ quidem ſeruit ſententiæ, dicIturq; eſſe ipſa metrorum compoſitio. Nã, tametſi communiter eſt per uerba interpretatio, ſiue metris comprehenſa ſit, ſiue ſoluta oratione, tamen pro
2. xxviij. pria poetæ dictio in metris poſita eſt. Ac primum quidem Tragici poetæ tetrametro utebantur: propterea quòd Satyrica, & magis ſaltatoria erat poeſis: elocutione autem nata, ipſa natura proprium metrum inuenit. Omnium uero metrorum maxime accommodatum ſermoni eſt iambicum: huiuſq; rei ſignum eſt, quòd in collocutione, quam nos inuicem habemus, plurima quidem iambica proferimus: hexametra uero raro, & exeuntes ex accommodata ſermoni
36. harmonia. Tranſlationes autem iambicis congruentiſſimæ
cxxiij. ſunt: & maximum omnium eſt metaphoricum eſſe: ſolum enim hoc nec ab alio licet ſumere, & boni ingenij ſignum
33. cx. eſt: nam bene transferre eſt ſimile intueri. Definitur uero translatio, ut ſit nominis alieni illatio, aut à genere ad ſpeciem, ut ſtare nauim pro in portu eſſe: aut à ſpecie ad genus, ut decem millia pro multis: aut a ſpecie ad ſpeciem, ut haurire pro incidere, uel è conuerſo, quæ ſunt duæ ſpe-

cies

cies auferendi: aut ex proportione, in qua ſicut ſe habet ſe- 33.cxi.
cundum ad primum, ſic quartum ad tertium, vt liceat dicere pro ſecundo quartum, & pro quarto ſecundum.

1. Bacchus ——— 2. Poculum.
3. Mars ——— 4. Scutum.

Itaq; quandoq; dicitur ſcutum Bacchi pro poculo, & poculum Martis pro ſcuto: Quandoque tranſlatum ſupplet, 33.cxij.
cum poſitum non eſt nomen, vt

1. Semen. ——— 2. Serere.
3. Flammam. ——— 4. Serere, cum Sol emittit radios.

Quandoq; in tranſlatione quippiam negatur, vt ſi dicatur pro ſcuto poculum non Bacchi, nec ad vſum vini.

SCHOLIVM.

IN metris poſita eſt) Superius enim notauimus, non eſſe communiter receptum, vt poeſis fiat ſoluta oratione. Idcirco, quemadmodum tradit philoſophus, licere ſcripta Herodoti in metris ponere, & non minus cum metro, quam ſine metris fore hiſtoriam quandam, id eſt, imperfectam ſuo carentem inſtrumento: ſic, ſi Tragœdia aliqua Sophoclis ſoluta oratione comprehenderetur, eſſet quidem Tragœdia, ſed Tragœdia quædam, & imperfecta, alieno facta inſtrumento, vt, quamuis metrum non conſtituat naturam poeſis, proprium tamen eius ſit inſtrumentum. Nec ab alio licet aſſumere) Poteſt intelligi, vel ab alio ſcriptore, vel à diuerſo, alieno, & parum ſimili; quod magis probatur. Nec ad vſum vini) Et pro poculo ſcutum non Martis, nec ad vſum defenſionis.

De Melopœia, & Apparatu.

MElopœia habet quinctum locum, diciturq; maximũ 5. xlvi.
condimentorum. Et Apparatus tenet ſextum locũ;
allicitq; quidem animos, ſed maxime eſt artis expers. Cum 18.lxxx
alijs igitur oportet ſeruare ea, quæ ſub ſenſum cadunt, con
ſequentia Poeticæ. Accepit autem Tragœdia numerum, & 2. xxv.
harmoniam ab ijs, qui Dithyrambum canebant: Primuſq;
Aeſchylus hiſtrionum multitudinem ex vno ad duos perdu 2.xxvi.

xit; & ea, quæ ad chorum pertinent, minuit: Sophocles vero tres fecit, & ſcenæ ornamentum.

SCHOLIVM.

EX vno ad duos) Ex vno genere hiſtrionum ad duo genera, vt vna multitudo caneret, & ſonaret, altera ſaltaret. Tres fecit) Tria genera hiſtrionum, ut vna multitudo caneret, altera ſonaret, tertia ſaltaret.

De partibus Tragœdiæ ſecundum quantitatem.

15.lxiiij PArtes Tragœdiæ ſecundum quantitatem ſunt quattuor,
23. xci. prologus, epiſodium, exodus, choricum. Vel ſunt duæ nexus, & ſolutio.

DE PROLOGO.

15.lxiiij PRologus eſt pars integra Tragœdiæ, ante primum Choricum.

SCHOLIVM.

ID eſt, totus primus actus: intelligitur enim prologus prima pars actionis Tragicæ,& non ille prologus ſeparatus, qui quidem in Comœdijs fieri conſueuit; quemq; cum confiteamur Tragœdijs nō conuenire propter munus procemij maxime neceſſarium,& proprium, vt rem indicet, qua de agitur, quæ ſolet eſſe nota ex conditione Tragicarum perſonarum: tamen propter alterum munus, vt paret animos ſpectatorum, poetam,vel fabulam commendando,& aduerſariorum maledictis,ſi opus ſit, reſpondendo, uel omnibus reclamantibus congruere arbitramur.

DE EPISODIO.

15.lxiiij EPiſodium eſt pars integra Tragœdiæ inter duo Chorica.

SCHOLIVM.

ID eſt, ſecundus, tertius, & quartus actus.

DE EXODO.

EXodus eſt pars integra Tragœdiæ, poſt quam non eſt chori cantus. 15.lxiiij

SCHOLIVM.

ID eſt, quinctus actus.

DE CHORICO.

CHorici duæ ſunt partes; vna dicitur parodus, & eſt pri 15.lxiiij ma dictio integri chori: altera uocatur ſtaſimum, & eſt cantus chori ſine anapæſto, & trochæo. Lamentatio uero communis chori, & à Scena commus nuncupatur. Exiſti 29.xcvi. mandum aũt eſt chorum eſſe unum de hiſtrionibus, & partem totius, ac ſimul contendere, non ut apud Euripidem, ſed ut apud Sophoclem. Poetas autem cauere oportet, ne embolima canant. quod primus Agathon fecit: quodq; perinde eſt, ac ſi qua pars alicuius fabulæ in alteram tranſferatur, quamuis ei parum accommodata.

SCHOLIVM.

ANapæſto, & thochæo) Pedibus, ut notauit Madius, ſaltationi maxime accõmodatis, qui hac de cauſſa in parodo adhibebantur, id eſt, chori ingresſione, non in ſtaſimo, id eſt, choro ſtabili, & firmo. Quæ aũt tradita ſunt de chorico, intelligenda ſunt, cum chorus ad canendum inducitur. Nam quandoq; conſideratur chorus, quatenus inſeritur in actione, & loquitur, non canit. Non ut apud Euripidẽ) Apud quẽ fingitur chorus ea dicere, quæ quidem quælibet alia perſona poſſet. Sed ut apud Sophoclem) Apud quem ea tantum dicit chorus, quæ ipſi conueniunt inſerto in actione, uniuerſumq; populum repræſentanti. Itaq; chorus loco nuntij, aut pſonæ huiuſmodi ſeruire non debet. Embolima) InterKalaria, & interpoſita, tamq̃ impropria, & diuerſa ab eo, qđ debet

DE NEXV.

NExus plerunq; duplex eſt, partim ex ijs, quæ quidẽ extra fabulam, & actionem unius diei eſſe dicuntur: par 23.xci.

tim ex ijs, quæ in fabula, & intra diem Tragicæ actionis poſi ta ſunt. Dico autem nexum eſſe eum, qui à principio eſt vſque ad eam partem, ubi eſt principium mutationis in proſperam, uel aduerſam fortunam. Vt in Lynceo Theodectis nexus ſunt ea, quæ geſta ſunt, & pueri ſumptio.

SCHOLIVM.

QVæ geſta ſunt) Ante diem fabulæ: violata Philomena à Tereo: depoſita apud Lynceum, & Lathuſam: profecta Progne ad Lynceum, & Lathuſam. Et pueri ſumptio) Et captio intra fabulæ diem, cum à Progne, & Philomena Itys captus eſt. Sic in Oedipode Sophoclis nexus eſt cædes Laij, cõcubituſq; Oedipodis cum Iocaſta, quæ ante fabulæ diem fuerunt: & aduetus nuntij Corinthij, qui in die fuit fabulæ.

DE SOLVTIONE.

23. xci. SOlutio eſt, quidquid præter nexum eſt, à principio mutationis uſq; ad finem, ut in Linceo Theodoctis ab obiectione mortis uſq; ad finem.

SCHOLIVM.

CAEdes Itys tributa Drianti fratri Terei: cædes Driantis: cœna Terei. In Oedipode Sophoclis agnitio, & deſperatio Oedipodis, & Iocaſtæ.

De re vtraq́;, Nexu, & Solutione.

16. xciiij TRagœdia autem non ſolum dicitur alia, & eadem, propter aliam, & eandem fabulam: uerum etiam propter aliam, & eandem plicationem. Et uero, cum multi bene plicent, & male ſoluant, poetis etiam, atq; etiam laborandũ eſt, ut non ſolum propter plicationem, uerum etiam propter ſolutionem cum plauſu excipiantur.

De conſtitutione pulcherrimæ Tragœdiæ.

16. lxvi Ac debet quidem conſtitui pulcherrima Tragœdia.

SCHOLIVM.

QVattuor in primis ſpectanda ſunt; proprietates perſonæ Tragicæ: uoluptas propria Tragœdiæ: res atroces idoneæ ad metum, & miſericordiam: gradus Tragici.

DE

De proprietatibus perſona Tragica.

IN perſona uero Tragica ſex requiruntur. primum, ut red 16. lxvi.
dat fabulam magis nexam, quàm ſimplicem. Deinde, ut
non ſit, nec ualde proba, quæ mutetur in aduerſam fortu-
nam; id enim non eſt terribile, nec miſerabile, ſed ſcelera
tum: nec ualde improba, quæ mutetur in proſperam for- 16. lxvij.
tunam; id enim maxime omnium à Tragœdia alienum eſt,
quia nihil habet eorum, quæ oportet, neque enim philan-
thropon, neque miſerabile, neq; terribile eſt: nec ualde im-
proba, quæ mutetur in aduerſam fortunam; quia talis con-
ſtitutio habet quidem philanthropon, ſed neq; miſericor-
diam neq; timorem; illa enim eſt circa eum, qui indigne ad
uerſa fortuna utatur, hic uero circa ſimilem: ſed mediocris 16.
probitatis, & improbitatis; uel, ſi peccandum ſit, potius me lxviij.
lior, quam peior. præterea ut mutetur in aduerſam fortu- 16. lxix.
nam non propter uitium, & prauitatem, ſed propter errorē 16.
aliquem. Quarto loco, ut ſit ex iis perſonis, quæ uiuunt in lxviij.
magna exiſtimatione, & fortunæ proſperitate. Quincto ut 16. lxix.
efficiat fabulam, potius ſimplicem, quàm duplicem, ut qui
dam dicunt, deſinentem ex contrarietate melioribus, & peio
ribus. Sexto, ut mutetur non in proſperam fortunam ex ad-
uerſa, ſed contra ex proſpera in aduerſam. Signum autem 16. lxx
eſt etiam id, quod obſeruatur. nam circa paucas domos
pulcherrimæ componuntur Tragœdiæ, ut circa Alcmæonē,
& Oedipum, & Oreſtem, & Meleagrum, & Thyeſtem, & Te
lephum, & quibuſcunq; alijs contigit aut atrocia pati, aut
facere. At ſecundum artem quidem pulcherrima eſt Tragœ- 16. lxxi.
dia ex hac conſtitutione: & in ſcenis, ac certaminibus tales
apparent maxime Tragicæ: & Euripides, quamuis alia non
bene diſponat, hac tamen in parte inter poetas maxime ap
paret Tragicus: & uoluptas, quæ percipitur ex mutatione 16. lxxij.
in proſperam fortunam, non eſt ea, quæ à Tragœdia profi-
ciſcitur, ſed magis Comœdiæ propria; in ea enim fabula ſi
inimiciſſimi ſint, ut Oreſtes, & Aegiſthus, amici tandem fa-
cti exeunt, & nullus per alterum moritur.

Scho-

SCHOLIUM.

MAgis nexam) Ex duplici fortuna, ut Oedipus Sophoclis. Quàm ſimplicem) Ex ſimplici fortuna, ut Prometheus Aeſchyli. Deinde ut non ſit) Negotium Tragicum non debet eſſe ſceleratum: ſed philantropon: & terribile, ac miſerabile. Potius ſimplicem) In qua unus finis ſit. Melioribus, & peioribus) Ita ut bona bonis, mala malis eueniant; quæ conſtitutio eſt propria Epepœiæ. Vt quidam dicunt) Hæc uerba quamuis referantur ad uocem duplicem, ut ſignificent alios dicere, fabulam oportere duplicem eſſe: tamen etiam poſſũt ſignificare, loqui Ariſtotelem de huiuſmodi rebus, magis ex dicto, & opinione aliorum, quam ex ſua ipſius ſententia.

De voluptate propria Tragœdiæ.

16. lxxiij. CVm autem uoluptas, & delectatio propria Tragœdiç oriri poſſit, tum ex apparatu: tum ex ipſa rerum conſtitutione, ut in Oedipode: probatur hic ſecundus modus, tamquam præſtantior, & poetæ melioris: primusq; modus dicitur eſſe magis artificii expers, & ſumptus requirere, nihilq. cum Tragœdia commune habere.

18. lxxix. Solutiones igitur fabularum aut ex ipſis fiunt fabulis per res, & perſonas poſitas in negotii Tragici difficultate; atq. hæ maxime probantur: aut non ex ipſis fabulis per res, & perſonas, quæ extra negotii Tragici difficultatem ſpectantur, ut quæ fiunt per machinam, & in machina apparentes; atq; hæ minus placent. Ad machinam autem, & ad Deum confugiendum eſt, cum res aliquæ uiribus humanis cognoſci non poſſe exiſtimantur.

16. lxxiiij. Ac in Tragœdia quidem ea uoluptas quæritur, ut fiat purgatio miſericordiæ, & metus.

SCHOLIVM.

TVm ex apparatu) Ita ut terribile, & miſerabile oculis ſpectatorum ſubiiciatur, quemadmodum Prometheus in Caucaſo, & Eumenides facie monſtruoſa. Atq. hæ maxime probantur) Vt in Oedipode Sophocles cum imprudẽter aperit nuntius, cuius nam filius ipſe fuerit Oedipus. Vt fiat purgatio) Et ſpectatores (quod ſuperius quoque notatum eſt) ex alterius miſeria iniuſte exorta moleſtiam capientes,

tes, ſibiq; prætimentes, bonos ſe agnoſcant, atq; in rebus hu manis ſpem ponendam non eſſe, ſecum ipſi ſtatuant.

De rebus atrocibus Idoneis ad metum, & ad Miſericordiam.

CVm actiones ſint trium generum, aut amicorum, aut inimicorum, aut eorum, qui nec amici, nec inimici inter ſe ſunt: inimicorum non ſunt miſericordia dignæ, niſi forte in illa ipſa perpesſione: nec neutrorum: ſed amicorũ, et ſanguine coniunctorum, quemadmodum cum in amicitiis ſunt perpesſiones, & frater fratrem, aut filius patrem, aut mater filium, aut filius matrem occidit, aut occiſurus fuit, aut tale aliquid aliud fecit. 16.lxxiv

SCHOLIVM.

IN illa ipſa perpesſione) Ratione necis, & uulnerum. Nec neutrorum) Niſi etiam ratione perpesſionis.

De Gradibus Tragicis.

SIue ſint fabulæ receptæ, quas ſoluere non licet, ut Clitemneſtram occiſam eſſe ab Oreſte, & Eryphilen ab Alcmæone: ſiue ſint nouæ, & à poeta inuentæ; earum gradus ſunt quattuor. primus, cum ſcientes faciunt, ut Medea occidit filios apud Euripidem: ſecundus, cum ignorantes faciunt, ut Oedipus Sophoclis: tertius, cum ignorantes facturi ſunt, ſed, priuſquam faciant, agnoſcunt, & non faciunt, ut Merope inibi fuit, ut necaret Creſphontem, & Iphigenia Oreſtem, non tamen necauit: quartus, cum ſcientes facturi ſũt, ſed non faciunt, aliqua re impediti, ut in Antigona Aemon ſciens occiſurus fuit Creontem patrem, ſed propter eius fugam non occidit. Iam quartus gradus appellatur peſſimus: ſceleratum enim habet, & non Tragicum; nam ſine perpesſione eſt. primus præfertur quarto. ſecundus dicitur eſſe melior primo: ſceleratum enim non adeſt, & agnitio ſtuporem gignit. Tertius uocatur omnium optimus. 16.lxxv 16. lxxvi.

Scho-

SCHOLIVM.

ET à poeta inuentæ)De quibus conuenientia ſunt fingēda. Tertius uocatur omniū optimus. Hic,negari non poteſt, quin habeat mutationem in proſperam fortunam. Tamen ſuperius nominauit philoſophus Tragœdias pulcherrimas,& maxime Tragicas, in quibus fiat mutatio in aduerſā fortunam. Vt igitur hæc duo loca maxime inter ſe contraria,quæ mirabiliter torquent explicatores,aliquo modo concilientur; cogitandum eſt,an dici poſſit, ibi locutum eſſe Ariſtotelem ex aliorum opinione, hic autem ex ſua; & ex ſententia quoq; ipſius Ariſtotelis illas quidem eſſe pulcherrimus,& maxime Tragicas,quæ hoc etiam in loco probantur, quòd in eis ſceleratum nō adſit,& agnitio ſtuporem gignat, ſed has, quæ ſunt in tertio gradu, eſſe longe pulcherrimas, & multo Tragiciſſimas, ac pulcherrimis, maximeq. Tragicis pulchriores,& magis Tragicas. primum quia hic tertius gradus minus habet ſceleratum, quàm ſecundus: deinde quia non ſolum habet miſerabile, & terribile, ut ſecundus propter atrocitatē facinoris ſpectatoribus repræſentatam: ſed etiam minus diſplicet ſpectatoribus, ut atrocitas non ſequatur; idq; aliquantiſper ipſos conſolatur, ſi intelligant, atrocitatem,quam animo conceperant, non fuiſſe ſecutam.

De natura Epopœia, & partibus conformantibus Epopœiam.

37 cxxiv EPopœia eſt imitatio per enarrationem, etiamſi non
39. multum ex ſua perſona loqui debeat poeta, qui non
cxxxi. eſt, cum ſic loquitur, imitator: in metro ſine aliis inſtrumē
37 tis poeticis: circa unam actionem, quæ eſt prima proprie
cxxiij. tas fabulæ: totam,& perfectam, habentem principium, medium,& finem, ut tamquàm animal unum totum efficiat propriam uoluptatem,quæ eſt altera proprietas fabulæ:cui non ſunt ſimiles hiſtoriæ conſuetæ, quæ quidem aut exponunt res pertinentes ad diuerſos fines, aut ad unum finem: ſi ad diuerſos fines, aut unius temporis,aut plurium tempo

rum:

rum: ſi unius temporis, aut circa unam perſonam, aut cir
ca plures: ſi diuerſorum temporum, aut inter ſe conſequen
tium, aut non conſequentium; & quidem aut circa vnum,
aut circa plures: ſi ad eundem finem, ſiue circa vnum, ſiue
circa plures, habent longum ambitum, & magnam varieta-
tem; à quibus hiſtorijs conſuetis debet differre Epopœia, 37. cxxv
ita ut exprimat vnam actionem vnius perſonæ, non tam lō
gam, nec tam variam, ſed modicæ longitudinis, & varieta-
tis; quæ eſt tertia proprietas fabulæ; etiamſi Epopœia dica 3. xxxi.
tur eſſe tempore indefinita, id eſt, amplam admodum ma-
gnitudinem habere, ſi cum Tragœdia, & Comœdia confe-
ratur, vno ſolis ambitu comprehenſis, vel paulliſper variā-
tibus. Quarta proprietas fabulæ eſt, vt ſit actio poſſibilis ſe 10. lij.
cundum ueriſimile, uel neceſſarium. Eligenda tamen ſunt 40.
ea potius, quæ fieri non poſſunt, dummodo veriſimilia ſint, cxxxiiij.
quàm ea, quæ poſſunt, & ueriſimilia non ſunt. Cumq; nul-
lam partem oporteat uacare ratione, niſi forte quod extra
fabulam ſit, & extra tempus præcipuæ actionis, ſiquid præ 40.
ter rationem dicatur, idq; fiat ueriſimile poetæ dictione, ad cxxxv.
mittitur, ut in libro decimo tertio Odyſſeæ de expoſitione
Vlyſſis. Excuſantur etiam poetæ, ſi aduerſus artem fingāt 42.
ea, quæ fieri non poſſunt, dummodo finem ſuum egregie cxxxix.
conſequantur. Quincta proprietas eſt, ut actio non ſit epi- 11. lvi.
ſodica. Sexta, ut ſit admirabilis, cum Epopœiæ propria ſit 12. lvij.
maxima admiratio. Etenim Tragœdiæ quidem eſt admira- 39.
tio, ſed non tanta. Magis enim in modo imitandi exponen cxxxij.
te, quàm agente admirabile ſplendet, cum aliquid in narra-
tione uideatur admirabile, & hoc modo iucundum, quod
in ipſa actione appareat ridiculum, ut quod legitur in libro
uigeſimo ſecundo Iliadis de inſectatione Hectoris facta ab
Achille. Septima proprietas eſt, ut ſit modo ſimplex ſi- 13. lviij.
ne peripetia, uel agnitione: modo implexa, cum agnitio-
ne, aut peripetia, aut utraque. Octaua, ut habeat pa- 14. lxiij.
thos, & perpeſſionem, & magnum aliquod malum uim
habens interimendi, aut graues moleſtias afferendi. Atque 38. xcij.
ex his duabus proprietatibus uariæ ſpecies Epopœiæ con
ſtituuntur, ut aliæ ſint ſimplices, aliæ implexæ, aliæ affectæ:
quemadmodum ex moribus quædam dicuntur morales. Ac

1. 16. in Epopœia quidem ſpectantur mores,tum meliores,peio-
lxxvij. res,& ſimiles: tum conuenientes: tum æquales. Triaq; mu-
17. nera ſententiæ ſunt præſtanda, ut demonſtretur, & ſolua-
lxxvij. tur: ut affectus moueantur: ut amplificetur,& diminuatur.
30. xcvij Quod uero attinet ad dictionem,uoces etiam peregrinæ cõ
36. ueniunt Heroicis,omniaq; inHeroicis utilia ſunt,quæ de elo
cxxiij. cutione tradita ſunt.

SCHOLIVM.

APparet primo loco conuenire Epopœiæ modum imitandi per enarrationem, ita tamen, ut non multum ex ſua perſona loquatur poeta.Secundo de tribus inſtrumentis poeticis Epopœiam uti metris nudis,id eſt, heroicis metris.Non dicitur uero,an Epopœia uerſetur in materia meliorum,an priorum,an ſimilium,quia ſine dubio omnem cõplectitur materiam. Sed cum Epopœia habeat eaſdem formas,ſeu partes conformantes,quas habet Tragœdia,nempe fabulam,mores,ſententiam,dictionem, excepta Melopœia, & Apparatu,traditur tertio loco de fabula Epica, oportere eſſe actionem unam: actionem totam,& perfectam, habentem principium,medium,& finem; etiam ſi hoc intelligendum ſit de toto paruo,tamquam capite,uel manu:non de toto magno,tamquam corpore: actionem non tam longam, & uariam, quàm ſunt hiſtoriæ conſuetæ, ſed iuſtæ magnitudinis: præterea poſſibilem:non epiſodicam: admirabilẽ: modo ſimplicem, modo implexam: habentem pathos. Quarto agitur de moribus. Quincto de ſententia.Sexto de dictione.

De partibus Epopœiæ ſecundum quantitatem.

3. xxxi. EPopœia narratione utitur, & longa eſt, ac res geſtas narrat multorum annorum.

SCHOLIVM.

PArtes Epopœiæ ſecũdum quantitatem ſunt, proœmium cum inuocatione, & propoſitione: epiſodium, uel epiſodia plura: exodus; quæ partes uariis libris ſolent contineri; cum ipſa Epopœia multis uicibus narretur, unde orta eſſe diuiſio poematis in plures libros exiſtimatur: neq; enim ueriſimile eſt, poetam tam longas narrationes uelle continuare ſine ulla librorum diſtinctione.

De conſtitutione pulcherrimæ Epopœiæ ex laudibus Homeri.

NIhil quidem commune eſt Homero, & Empedocli præ *1. ix.*
ter metrum. Quare illum poetam æquum eſt appella-
re: hunc phyſiologum magis, quàm poetã. Circa ſermones *1. xiij.*
autem, & nuda metra Homerus quidem meliores: Cleo-
phon uero ſimiles: at Hegemon Thaſius, & Nicocharis peio
res imitatus eſt. Et in una quidem parte idem erit imitator *1. xvi.*
cũ Homero Sophocles: imitatur.n. ambo bonos. Et licet imi *1. xv.*
tari ita, ut poeta exponat, & ſe immutet, introducatq. alias
perſonas loquentes; quod Homerus facit. Cumq; in humili *2. xxij.*
bus ſit Homeri Margites: in grauibus maxime poeta fuit *2. xxiij.*
Homerus: ſolus enim fuit, non ſolum, quia bene, ſed etiam
quia imitationes dramatice fecit. Is profecto & in aliis mul *39.*
tis dignus eſt, qui laudetur, & in hoc etiam, quòd ſolus in- *cxxxi.*
ter poetas id non ignorat, quod ipſum facere oportet. poe
tæ enim quàm pauciſſima dicenda ſunt. Etenim ipſe non eſt
ſecundum hæc imitator. Ac alii quidem per totum in actio-
ne uerſantur, paucaq. imitantur, & paucis in locis; hic uero
cum pauca præfatus ſit, ſtatim inducit uirum, aut mulierem,
aut aliquos alios mores, nihilq. morum expers, ſed habens
mores. Et, quemadmodum in aliis excellit: ſic etiam pulchre *9. li.*
uidiſſe hoc uidetur ſiue propter artem, ſiue propter naturã,
quòd Odyſſeam faciens non deſcripſit omnia, quæcunque
Vlyſſi contigerunt, ut cum accepiſſe uulnus in Parnaſſo, &

ſimulaſſe inſaniam in coitione exercitus, ex quibus non erat neceſſarium altero facto alterum factum eſſe: ſed circa vnam actionem, qualem dicimus eſſe Odyſſeam, manſit: ſi-
37. militer & Iliadem. Quamobrem & in alijs diuinus appare
cxxv. re Homerus præter ceteros poteſt: &, quia neq; bellum, quamuis habens principium, & finem, aggreſſus eſt uerſibus totum deſcribere: valde enim magnum, & quod non facile conſpici poterat, euaſurum erat; vel magnitudine modice ſe habens intertextum varietate: ſed, cum abſtuliſſet vnam partem, epiſodijs vſus eſt multis, vt nauium catalogo, & alijs, quibus diſtinguit poeſim. Alij uero circa vnum canunt, & circa unum tempus, & unam actionem multarum partium, ut qui Cyprica fecit, & paruam Iliadem. Igitur ex Iliade, & Odyſſea una Tragœdia fit ex utraque, uel duæ ſolæ. At ex Cyprijs multæ, & ex parua Ilia-
16. lxxij de pluſquam octo. Secunda autem conſtitutio eſt, quæ à quibuſdam prima dicta eſt, eius fabulæ, quæ duplicem habet conſtitutionem, ut Odyſſea: deſinitq; ex contrarietate
38. melioribus, & peioribus. Omnibus uero fabularum for-
cxxvij. mis Homerus uſus eſt primus. Etenim poematum utrunque conſtitutum eſt, Ilias quidem ſimplex, & affectum: Odyſſea uero implexum (agnitio enim per totum) & morale eſt. Adhæc dictione, & ſententia omnes ſuperauit.
38. Ac magis quidem in Epopœia, quàm in Tragœdia con-
cxxxij. tingit id, quod ratione uacat. Quamobrem contingit maxime id, quod admirabile eſt, quia in agentem non ſpectant. Quoniam quæ euenerunt circa Hectoris inſectationem, in ſcena ſane ridicula apparerent, hi quidem ſtantes, hic uero renuens. At in Epicis latent. Iam admirabile iucundum eſt: ſignumq; eſt, quòd omnes adiungentes aliquid nuntiant, tamquàm gratificantes. Et docuit maxime Homerus alios falſa dicere, ut oportet. Atque hoc naturam habeat paralogiſmi: exiſtimant enim homines, ſi poſterius eſt, etiam prius eſſe, uel fieri. Sed neceſſe non eſt, dum unum eſt, ut alterum ſit, uel fiat.
40. Quæ autem ſunt in Odyſſea ſine ratione, nempe quæ cir-
cxxxv. ca Vlyſſis expoſitionem, nullo modo tolerabilia eſſe manifeſtum foret, ſi ipſa malus faceret poeta: nunc ue-

ro alijs bonis poeta obſcurat, iucundum reddens abſurdum.

SCHOLIVM.

PVlcherrima Epopœia conſtituitur, ſi, quibus in rebus Homerus laudatus eſt, eum poetæ fuerint imitati. Vel duæ ſolæ) Vt propter interitum Patrocli excidium Ilij: uel excidium Ilij, & reditus Vlysſis. Etiam prius eſſe, uel fieri) Vt in hoc ſyllogiſmo; Quæ ſomniant Reges, ſunt uiſiones: Hoc ſomniauit Rex Agamemnon: Ergo eſt uiſio. Exiſtimant, ſi uerum eſt ſecundum, nempe aſſumptio, etiam uerum eſſe primum, id eſt maiorem propoſitionem.

De reprehenſionibus, & excuſationibus Poetarum.

REprehenſionum ſunt quinque loci, unus ab eo, quod 46.*clij.*
fieri nequit: alter ab eo, quod uacat ratione, cum aliquid fieri debere uerisimile non eſt, etiamſi fieri queat: tertius à pernicioſo, cum aliquid corrumpit fabulæ conſtitutionem: quartus à contrario: quinctus ab eo, quod extra
rectitudinem artis eſt. Tria uero ſunt capita, unde o- 41.
mnis manat poetarum excuſatio. Primum eſt à varieta- *cxxxvij.*
te imitandi, cuius multi ſunt modi. Vnus à ueritate temporis præteriti, quòd expoſita ſint, Qualia erant. Alter à ueritate temporis præſentis, quòd expoſita ſint, Qua
lia ſunt. Vt ſi poeta fingat non quales eſſe oportet, ſed qua- 43.*cxl.*
les ſunt, quæ excuſatio fuit Euripidis. Ad quam excuſationē 45.*cli.*
pertinet, ſi fingatur uerisimile præter uerisimile, quòd reue
ra ſit, quamuis parum uerisimiliter. Vt aſtutū decipi, for- 28.*xcv.*
tem ſuperari. Tertius à fama, quòd expoſita ſint, Qualia a- 41.
iunt. Quartus à communi opinione, quòd expoſita ſint, Qua *cxxxvij.*
lia uidentur. Quinctus ab idea, quid expoſita ſint, Qualia eſ
ſe oportet. Vt ſi poeta fingat, non quales ſunt, ſed quales eſ- 43.*cxl.*

ſe

45. *cli.* ſe oportet,quæ excuſatio fuit Sophoclis. Sic Zeuxis tales
43. *cxl.* pingebat, quales eſſe non poterant. Sextus modus eſt à ca-
cxli. ſu,ſi dicatur caſu accidiſſe. Septimus à more, ſi dicatur, ſic
in more poſitum fuiſſe, ut cum Homerus dixiſſet milites
Diomedis recta fixiſſe arma,& non inclinaſſe contra hoſtes,
excuſatus eſt,quòd ſic illorum eſſet mos, ut etiam Illyrico-
41. rum.Secundum caput eſt à uarietate ſignificandi, cuius ca-
cxxxvij. pitis quattuor ſunt loci.Vnus à linguis, & uocibus peregri
nis,non ſic ſignificantibus,ſed ſic.Secundus à translationi-
bus, quòd uoces non ſint acceptæ in ſignificatione ipſarum
propria, ſed translate.Tertius ab accentibus,quòd uoces ua
44. riis accentibus prolatæ uaria ſignificent. Quartus ab ambi-
cxlvij. guo,quòd uerba poſſint accipi in uaria ſignificatione. Ter-
tium caput eſt à uarietate errandi, quòd erratum poeticæ
ſit, non per ſe, ſed per accidens; cuius quidem capitis tres
ſunt loci.Vnus ab eo,quod accidit,cum res accipiuntur ali-
ter,ac ſunt,quia nõ fuerint obſeruatæ, ut ſi fingatur equus,
dum ambulat, utramque ſimul dexteram partem mouere: ſi
42. fingatur in ceruorum ſpecie fæmina habere cornua.Secun-
cxxxix. dus ab alia arte,cum error committitur in alia arte propter
eius ignorationẽ,ut in arte Medica.Tertius ab adeptione fi-
nis,cum finguntur ea,quæ fieri non poſſunt: ſed recte ſe res
habet,ſi poeta conſequitur ſuum ipſius finem,ut cum deſcri
pta eſt Hectoris inſectatio.

SCHOLIVM.

VAlent ſine dubio ad conſtitutionem pulcherrimæ poeſis uel negandam,uel affirmandam, uel impugnandam, uel comprobandam,reprehenſiones,& excuſationes poetarum.Fabulæ conſtitutionem) Quò rediguntur errores fabulæ,morum,ſententiæ.Extra rectitudinem artis) cum aliquid minus euidenter exprimitur, quò pertinent errores elocutionis.Qualia erant) Vt oracula,ſacrificia, alia, quæ amplius non ſunt. Veriſimile præter ueriſimile) Quod ſupra, & in Rhet. uocatum eſt ueriſimile Agathonis. Qualia aiunt) Vt quæ de Diis feruntur. Qualia uidentur) Vt eſſe Cyclopas,

Sirenes

Sirenes, & ſimilia. Quales eſſe non poterant) Sic excuſatus fuit Homerus de illa uirtutis perfectione, quam in Achille expresſit. Si dicatur caſu accidiſſe) Vt ſi poeta id dicat, quod ipſe ſcire ueriſimiliter non posſit, quodq. poſtea accidat; quemadmodum Seneca in Medea per chorum uidetur caſu aperire inuentionem nouarum terræ partium, quæ poſtea facta eſt. Cum deſcripta eſt Hectoris inſectatio) Traditur fictionem rerum, quæ fieri nequeunt, cuiuſmodi erat ipſa Hectoris inſectatio, ab Homero expreſſa, tolerari poſſe, ſi finis per eas magis attingatur, ita ut auditores, uel lectores magis delectari uideantur.

F I N I S.

ANTONII RICCOBONI

A QVODAM VIRO DOCTO DISSENSIO

DE EPISTOLA HORATII AD Piſones:

Quæ nullam quidem methodum habere : ſed ad methodum redigi poſſe oſtenditur.

Ad Illuſtriſſimum, & Excellentiſſ. Principem

ALEXANDRVM ESTENSEM.

AD doctrinam Ariſtotelis de Poetica Compendio expreſſam amplitudini tuæ dicato accedet hoc iudicium de epiſtola ad Piſones Horatij illius tui, cuius præclara carmina tamſæpe in manibus, & in ore habes ; cuius plane aureas ſententias ad uerbum edidiciſti, & maxima tua cum oblectatione memoriter recitare conſueuiſti; ex cuius fontibus vtiliſſima ad uitæ inſtitutionem præcepta non minus, quàm ex philoſophorum penetralibus, quotidie hauris. De quo, tantum abeſt, ut aliquid hac diſputatione mea detractum uelim, ut potius occultiora Ariſtotelis decreta in eo latere oſtendam. Tantum id, quod ſentio, libere aperio, noluiſſe eum tali epiſtola perfectam artem conſcribere, ſed ſolum de quibuſdam ad artem pertinentibus Piſones amicos ſuos certiores facere. Qualis autem ſit hæc ſententia mea, tu, Generoſiſſime ALEXANDER, cum uiris doctis iudicabis; meq. vt amas, amabis.

CVM ad me perlatum eſſet, quendam virum doctum non ſolum commentarios in Methodum Analyticam Ariſtotelis polliceri, hoc vnum ſpectantem, vt rectam aperiret viam intelligendi, quæcunq; Methodice ſcripſit Ariſtoteles: ſed etiam edito commentario, qui eſſet tamquàm excurſor ad exploranda virorum doctorum iudicia, &, vt cognoſci poſſet, quid ſpei eſſet reliquum, docere Methodum Q. Horatij Flacci in Epiſtola ad Piſones: nihil antiquius habui, quàm, vt, quam Epiſtolam nullam prope Methodum habere exiſtimarem, eius Methodum ab eo obſeruatam perdiſcerem; ſimulq. coniecturam facerem de ijs multis, quæ ipſe ſe editurum profiteretur: cumq; totum commentarium perlegiſſem (liceat verum aperire) tantum abeſt, vt mihi fuerit perſuaſum, quidquam Methodice ab Horatio fuiſſe traditum, vt potius in priſtina mea ſententia ſim confirmatus, talia poetica eſſe conſcripta non in formam artis, quæ totum aliquod, ſeu genus notaret, & in ſuas partes diuideret, ac in quædam quaſi membra diſpertiret, propriáq; cuiuſq; vim definitione declararet, atq; ſuis præceptis adornaret: ſed in modum Epiſtolæ, quæ ſat habet, ſi, quid de nonnullis rebus ſentiat Scriptor, etiam ſine vlla exacta ordinis obſeruatione plane id exponat. At vetus inſcriptio eſt, DE ARTE POETICA, quam quidem inſcriptionem Quinctilianus, Priſcianus, Diomedes, Donatus, agnouerunt. Hic, ut omittam, quamuis daretur hanc Epiſtolam eſſe artem quandam poeticam, tamen, ſi veſtigijs Ariſtotelis inſiſtamus, nunquam citantis librum ſuum in hunc modum, DE ARTE POETICA, ſed tantum DE POETICA, & de POESI, vt in huiuſmodi citatione idem ſit Poetica, & Poeſis, videlicet poetica materia, & poetæ opus, non ſatis probari non nullis hanc inſcriptionem DE ARTE

D Poeti-

POETICA, vbi non tractetur, quomodo ars poetica ſit conſcribenda, ſed quomodo poeſis conficienda: vt inquam, hanc ſubtilitatem prætermittam, quam ex Latinis multi parum cognoſcere viſi ſunt; puto non ita Horatium inſcripſiſſe, ſed iſtos veteres ſcriptores plus fortaſſe, quàm oportebat, tali Epiſtolæ tribuiſſe. Cum autem duæ ſint methodi, vna, qua totum quoddam ſuas in partes reſoluimus, quam reſoluentem appellant, altera, qua partibus acceptis totum ipſum exædificamus, quam componentem nominant, ad quas fruſtra Galenum adieciſſe definientem, quidam obſeruarunt, cum hæc à reſoluente nihil differat, quòd res ipſa definita reſoluatur per definitionem in partes ſuas: videtur vir doctus ſignificare Methodum reſoluendi, dum proponit oſtendendum, huic Methodo ſubiectum genus cum ſuis ſpeciebus, & quæ ſingularum virtus, & quæ ſingulis propria accidunt, quomodo in hoc libello pulcherrime comprehenſa ſint: & exponit, hoc ſubiectum genus eſſe fabulã, cuius quattuor ſunt ſpecies, Epica, Tragica, Comica, Satyrica. Itaque ſignificat Methodum reſoluendi, vt reſoluatur fabula in ſuas ſpecies, & poſtea de ſingulis præcepta tradantur, hocq; modo negotium poeticum perficiatur. Et vero, ſi ſic ageretur, nihil eſſet magis Methodicum, quàm hæc ipſa Epiſtola Horatiana. Sed, cũ aliàs oſtenderim, quæ ſit materia ſtrata Poeticæ, quæ forma, qđ ſubiectũ adæquatum, ut nunc dem ſubiectũ genus ipſius Poeticæ eſſe fabulã, quæ à philoſopho vocatur finis poeſis, & prĩcipiũ, & tamq̃ anim⁹ hoc ipſum genus poſtea uir doctus trahit ad ſpeciem, cum, quidquid traditur de fabula in prioribus carminibus triginta, & ſeptem, id totum de fabula Epica intelligendum eſſe contendat, cõtra eos, qui putarunt, nihil tradi de Epopœia, hac utens ratione, quòd, quamquam hoc primum præceptum comprehendit fabulas omnes, Epicam, Tragicam, Comicam, Satyricam: tamen, quoniam non tam facile peccari poteſt in reliquis tribus, ſicut in Epica fabula componẽda, quæ eſt opus longum, cuiuſq; longitudo proprie poſita eſt in epiſodiis, breuitatis cauſſa, quæ eſt præcipua uirtus in docendo, tale præceptum exponitur in eius compoſitione fabulæ, quæ eſt omnium difficillima, & in qua facile peccari

poteſt.

poteſt. Sciendum enim eſt,inquit,Epiſodia (quod uocabulum ſignificat rem foris aſſumptam ad delectandum) habere locum in fabulis,licet non ſemper,nec in omnibus, ſicuti ſunt Tragœdiæ ſimplices,& Comœdiæ, & Satyræ, quæ non egent epiſodiis, & in quas non recte inducuntur: cum uero inducuntur apte,ut in fabulas, quas uocat Ariſtoteles implexas,quæ habent peripetias,id eſt, rerum euentus ino pinatos,& agnitiones non expectatas, ſunt eiuſmodi Epiſo dia in his fabulis & pauca,& breuia. At in Epica fabula ita ſunt & multa,& longa,ut propterea opus Epicum uocetur polymython,id eſt, multis refertum fictis fabulis. Hæc uir diſertiſſimus; qui (ſi licet fateri, quod ſentio) mihi uidetur probare contra Methodum Analyticam notum per ignotius,& fortaſſe, ut uidebimus,uerum per falſum.quod nullo (ita Deum teſtor)refellendi ſtudio, ſed tantum ueritatis cauſſa notatum uolo.Notisſimum enim, atq; exploratisſimum eſt,fabulam Epicam, tamquam ceteris longiorem, eſſe omnium difficillimam, etiam ſi Ariſtoteles ei fabulam Tragicam præferat, non ſolum quia Tragœdia præter fabulam,mores,ſententiam,dictionem, quæ etiam ſpectantur in Epopœia, habet harmoniam,& apparatum;& quia Tragœdia fit manifeſta lectione,& actione,Epopœia tantum lectione: & quia Tragœdia affert maiorem purgationem perturbationum,quàm Epopœia: uerum etiam quia illa habet cōſtitutionem breuiorem,hæc lōgiorem,& quod ſtrictius eſt, iucundius eſt,quàm id,quod multi temporis mixtionem habet; illaq. continet fabulam magis unam, hæc minus unam; cum ex qualicumque imitatione Epica plures Tragœdiæ conficiantur. Tametſi igitur ex ſententia philoſophi fabula Tragica eſt præſtantior Epica, non eſt tamen dubitandum, quin hæc ſit longior,& propter longitudinē difficilior.Hoc nihilominus probat uir doctus per id, quod maximam habet dubitationem, quoniam,cum Epopœia poſita ſit in Epiſodiis multis,& longis, aliis fabulis uel non conueniunt epiſodia,ut Tragœdiis ſimplicibus,& Comœdiis, & Satyris: aut conueniunt quidem,ſed pauca,& breuia,ut illis fabulis, quæ implexæ ſunt.Quod quale ſit,breuiter uideamus. Ain tandem Epiſodia non congruere fabulis ſimplicibus, ſed

tantum implexis? primum quid intelligis per epiſodia? deinde quo auctore uteris in hac præclara præceptione tua? Epiſodii uocabulum, inquis, rem foris aſſumptam ad delectandum ſignificat. At hoc nimis uniuerſe traditur. Certum enim eſt, quod alii obſeruarunt, accipi epiſodia apud Ariſtotelem in libro de Poetica quattuor modis; primum quæ partim anteceſſerunt actionem fabulæ, partim conſecutura ſunt, & in ipſa actione repræſentantur: in qua ſignificatione locutus eſt Ariſt. ubi ait, Homerum, cum abſtuliſſet unam partem, epiſodiis uſum eſſe multis, ut nauium Catalogo, & aliis epiſodiis, quibus diſtinguit poeſim. Deinde, quæ, cum euenerint tempore actionis, & ſint pars ipſius, in loco longinquo acciderunt, & per nuntium populo nota fiunt, dicunturq. propria epiſodia fabulæ, ut ubi tradit philoſophus, conſiderandum eſſe, quando erunt propria epiſodia, ut fuit in Oreſte inſania, propter quam captus eſt, & ſalus per expiationem. Præterea, quæ inuenta ſunt à poeta ad oſtendendam naturam facti, quo d ſummatim tantum cognoſcitur, ut ubi idem præcipit, fabulam non oportere eſſe epiſodicam, in qua epiſodia neq; ueriſimiliter, neq; neceſſario nexa ſint. Poſtremo quæ ſunt ſecundus, tertius, & quartus actus fabulæ, ac tribus ſuperioribus epiſodiorum generibus replentur, ut ubi definit epiſodium partem integram Tragœdiæ interiectam inter integros choricos cantus. Iam, ſi loquamur de primis, ſecundis, & tertijs epiſodijs, nulla cauſſa eſt, cur ſimul & fabulæ ſimplici, qualis eſt Prometheus Aeſchyli, & fabulæ implexæ, qualis Oedipus Sophoclis, non poſſint conuenire; & non ſolum ſimplicibus Tragœdijs, ſed etiam Comœdijs, & Satyris, cum Ariſtoteles det ſimpliciter omnibus dramatibus epiſodia, quamuis non tam longa. Quarta vero epiſodia ſunt propria Tragœdiarum, & Comœdiarum, ſiue contineant fabulam ſimplicem, ſiue implexam. At paullo poſt ſcribit vir doctus, docere Ariſtotelem, uidelicet, de peripetia, & agnitione, in alijs fabulis aut nullum epiſodium adhiberi, aut vnum, vel ad ſummum alterum, intelligens in ſimplicibus nullum adhiberi, in implexis pauca. Certe, ſi id doceret Ariſtoteles, magnũ eſſet momentum. Sed afferenda erant uerba philoſophi, ut

id

ſed perſuaderetur. Non ſunt autem, credo, allata, quia nuſquam (quod ego viderim) tale quippiam tradidit, neq; ubi definiuit peripetiam, & agnitionem in præcepto de fabulis ſimplicibus ſine peripetia, & agnitione habentibus unum fortunæ tenorem, ut eſt prometheus Aeſchyli perpetuo miſer, & de fabulis implexis cum peripetia,& agnitione, habentibus mutationem ex proſpera in aduerſam fortunam; ut eſt Oedipus Sophoclis, neque alibi, ut mirum ſit uirum doctum ita memoria lapſum eſſe. Niſi forte (quod uix credere poſſum) ſpectauit eum locum, ubi legitur: Simpliciũ autem fabularum, & actionum Epiſodicæ ſunt peſſimæ. Quaſi ibi tradatur ſimplices fabulas epiſodia habere non oportere. Sed primum non nulli putant legendum; Simpliciter autem fabularum, & actionum &c. ut Ariſtoteles loquatur non de fabulis ſimplicibus; ſed de fabulis ſimpliciter,& uniuerſe: deinde, ſi legatur, Simplicium, non intelligunt uiri docti fabulas ſimplices hoc in loco, quatenus ab implexis diſtinguuntur, ut ille intellexit; nec quatenus ſecernuntur à duplicibus,duo contraria perſonarum genera continentibus, partim bonarum, partim malarum; ſed quatenus differunt à multiplicibus actionibus,& multarum perſonarum; ita ut eadem fabula eſſe,& ſimplex, id eſt, unius actionis, uniuſq; perſonæ,& implexa, id eſt,cum mutatione ex una in alteram fortunam ſine dubio poſſe uideatur. Poſtremo, ſiue ſignificentur ſimplices,quæ non ſunt implexæ, quod falſum putamus, ſiue alio modo, ut intelligi oportere nobis ſine ulla noſtra dubitatione perſuademus,cum tradatur ſimplices fabulas non debere eſſe epiſodicas, non tamen idcirco à ſimplicibus excluduntur epiſodia, explicante philoſopho, quas intelligat epiſodicas, ſcilicet non eas, quæ habent epiſodia (ſic enim omnes eſſent epiſodicæ) ſed in quibus epiſodia nec ueriſimiliter,uec neceſſario nexa ſunt. Cogitandum igitur eſt, quomodo illud poſsit conſiſtere, epiſodia non congruere ſimplicibus fabulis,ſed tantum implexis, quamuis, pauca,& breuia, cum fabulis epicis multa,& longa conueniant; quod oſtendit difficultatem Epopœiæ: & an noua hæc ars Methodo Analyticæ reſpondeat, vt, quod notum eſt, nempe fabulam Epicam, eſſe ceteris longio-

longiorem, atq; difficiliorem, probetur per ignotum, & falſum, quòd cum Epopœia tota poſita ſit in epiſodiis, aliæ fabulæ uel nulla habeant epiſodia, ut ſimplices, quod falſiſſimum eſſe arbitramur, uel pauca, & breuia, ut implexæ, quod uerum eſt de omnibus fabulis dramaticis, non de ſolis implexis. Quid? quod paullo poſt ipſemet aliis fabulis nonnulla tribuit epiſodia, tamquàm partes, ne ſimplicibus quidem exceptis, idq; ſe poſtea ſuo loco declaraturum pollicetur, etiamſi nondum id declarauerit? Sunt, inquit, epiſodia pars fabulæ etiam in aliis fabulis: in Epica uero ſunt, ut ita dicam, totum ipſius fabulæ, id quod poſtea ſuo loco declarabitur. Accedit, quòd non ſatis mihi probatur illud, quod ipſe facit, ut quattuor tantum poeſes enumeret ex doctrina Horatii, cum ſatis clara, & aperta fiat ab hoc mentio ſex poematum, Heroici, Elegi, Iambici, Comici, Tragici, Fidibus accommodati, quod Cicero Melicum nominauit, quodq. fortaſſe poeſes à philoſopho commemoratas Dithyrambopoeticam, & Poeſim Nomorum, comprehendit; adeo ut, ſi dicatur Elegum ſub Heroico, uel Epico contineri: & Iambicum reduci ad Comicum, & Tragicum: magis fortaſſe omitti potuerit Satyricum, quod quidem ad Tragicum referri poteſt, quàm Melicum. Iamuero uideamus, an de ſingulis poeſibus Methodice ſit diſputatum: quod ſine dubio factum fuiſſet, ſi quæ ad ſingulas pertinent, tum partes conformantes, tum partes quantitatis, tum cetera omnia ſingularum propria, exemplo Ariſtotelis unum in locum fuiſſent conducta, & ſingillatim explanata. Sed tantum abeſt, ut id factum ſit, ut omnia potius nullo prope ordine ſeruato tradita ſint, & quaſi, quidquid in calamum ſcriptoris incurrerit, id litteris conſignatum eſſe uideatur. Age enim, Epopœia ſuis erat præceptis inſtruenda: nonne primũ agere oportuit de fabula Epica, deinde de moribus, de ſententia, de dictione, deq. huiuſmodi rebus, quæ quidem eam conformant? Nonne aliquid tradendum de partibus quantitatis? Qua materia, pertractata, non ne opera erat conuertenda ad Tragœdiam, ad Cœmediam, ad Satyram, & de ipſis ſingillatim agendum, addendo Melopœiam, & Apparatum, quibus partibus caret Epopœia? Hæc ſine dubio fuiſset pul-

cher-

cherrima Methodus: hæc Methodica pertractatio : hæc ars perfecta,& Methodice tradita. Verum quid factum eſt? primum de fabula eſt diſputatum, & quidem,ut cenſet uir doctus, de fabula Epica: deinde de dictione poetica: rurſus de fabula: inde de ordine: rurſus de dictione : poſtea de generibus carminum,& de triplici genere dictionis: inde de moribus Comicæ,& Tragicæ perſonæ : rurſus de fabula Epica: rurſus de moribus: deinceps de fabula Tragica,de partibus quantitatis,de perſona diuina,de numero perſonarum, quæ inter ſe colloquuntur,de choro,de Melopœia: inde de fabula Satyrica. Quid eſt perturbate agere, ſi hoc non eſt ? Quæ uero ſequuntur,uel ipſa ordine turbato ſunt tradita,de iambo, & ſpondæo: de Plautinis numeris,& ſalibus : de origine,& incrementis Tragœdiæ,& Comœdiæ: de ſtultitia quorundam poetarum: de facto Horatii fungentis uice cotis:de inuentione, elocutione, decoro poetico manante à philoſophia: de Græcis, & Romanis : de fine poetarum: de fabula uериſimili: de erratis poetarum: de perfectione Poeticæ : de laudibus Poeticæ: de natura,& arte: de arrogantia poetarũ: de ſyncero iudice: de malis poetis. In quibus omnibus cum diffideret uir doctus,ſe poſſe rectam Methodum commonſtrare, ſic ſcribit; Quæ ſequuntur , partim ſecundo ueluti loco Methodum ſuſceptam attingunt, ut de ortu, & laude Poetices, de uetere Comœdia,& noua, de latinis prætextis, & togatis, cuiuſmodi debeat eſſe mendacium fabulæ : partim à re non aliena monent poetas latinos. Talia igitur uel ipſo teſte non ſunt Methodice tradita, ſed ad ea , quæ Methodice tradita ſunt, aliquo modo pertinent . Itaq; uel ex eius ipſius teſtimonio dimidia fere pars huius Methodi Horatianæ Methodo caret. Iam quid magis alienum à Methodo eſt, quàm cum agitur de fabula Epica , inſerere præceptum de carminibus, & oratione poetarum ? At eſt obiter traditum . At iſtud obiter eſt contra naturam Methodi. Nam,quòd poſt fabulam Epicá, & dictionem Poeticam fit tranſitus ad ordinem, & elocutionem, clamat quidem is nihil hoc ipſo poſſe eſſe magis conſequens,& magis indicare hæc Methodice tradi: ſed facilius ei aſſentiri poſſemus,ſi de fabula finita eſſet præceptio,& poſtea ageretur de ordine,& de

elocu-

elocutione,& nō rurſus de fabula,& nō rurſus de elocutione q̄ exprimit mores,& non oīno pturbaretur ordo ipſe tractā di. Quamquam Ariſtoteles poſt fabulā ante dictionem ornat mores,& ſententiam. Hic autem, quod efficere non potuit uir doctus, ut Methodum ea in re indicaret, quæ non habet, pace ipſius experiamur nos, an id aliquo modo præſtare queamus, ut ad Methodum redigamus ea, quæ ſine Methodo idcirco complexus eſt Horatius, quoniam epiſtolam ſcribebat, & non artem; quam ſi conficere uoluiſſet, uerisimile eſt, eum incepturum fuiſſe ab uniuerſalioribus, & progreſſurum ad minus uniuerſalia, uſurumq. tali aliquo ordine, quem modo exprimemus. Etenim primum Poetica erat laudanda, ut ab Ariſt. laudatur Rhetorica ante præcepta, & ſimiliter fit ab aliis multis: quoniamq; laus poetæ poteſt prouenire aut à natura, aut ab arte, aut ab utraque, idcirco talis quæſtio erat aperienda: ſimulq; reprehendendi illi, qui uolūt uideri furore perciti, in quorum eſſe numero Horatius nolebat. Deinde oſtendendum, poetæ opus, & poeſim, ſeu poema rem quandam excellentem eſſe oportere: ipſumq; poetam non in una parte poematis, ſed in toto opere excellere debere: atq. huiuſmodi excellentiam in inuentione, in elocutione, in decoro poetico à philoſophia petendam eſſe: in re autem poetica magis Græcos, quam Romanos excellere potuiſſe. præterea erat aperiendus finis poetæ: enumerādaq. poematum genera. Quibus uniuerſe explicatis ad imitationem Ariſtotelis, ſi non in ſingulis poematum generibus, at certe in præcipuis quibuſdam oportebat perpendere tum partes conformantes, quæ ſunt ſex, fabula, mores, ſententia, dictio, melopœia, apparatus, quamuis non omnes omnibus conuenientes: tum partes quantitatis, quæ ſunt quattuor, prologus, epiſodium, exodus, choricum, non omnibus itidē congruentes; & quemadmodum in fine libri ſui Ariſt. egit de reprehenſionibus, & excuſationibus poetarum, ſic denique oſtendendum erat, quibus poetarum erroribus eſſet ignoſcendum, & quibus non ignoſcendum, ac quomodo de poematibus ſyncerum iudicium ſit requirendum, maliq; poetæ à prudentibus fugiantur. Conuertatur igitur ordo huius epiſtolæ Horatianæ, eaq. Methodo carens ad aliquam

Methodum redigatur. PRIMO LOCO ponantur uer ſus 28. Syluestres homines ſacer, &c. vbi primum laudatur Poetica, quòd Poetæ olim homines à fera, incultaq; vita ad mitiorem hanc, quæ nunc viuitur, traduxerint ; bellaq; & res geſtas ſummorum imperatorum ſcripſerint: quòd verſi bus oracula reſponſa ſint; politioris vitæ ratio monſtrata ; Regum amicitiæ comparatæ; ludi inſtituti: quòd feſſas ho minum mentes Poetica reficiat, ac recreet. Deinde, vtra ma gis Poeticæ conferat, natura ne, an ars, in controuerſiam adducitur, reſq; diſcutitur, quòd vtraq; opus ſit, ut quis in Poetica excellat: traditurq; naturam arte, & ſtudio excolendam eſſe, atq; adiuuandam, & propoſito nobis curſorum, & tibicinum exemplo, reprehenditur vitium, quo malunt homines neſcire, quàm ab vllo diſcere. Quemadmodum autem Orpheus nominatur ſacer, interpreſq; deorum, & va tes, ac Poetæ dicuntur diuini: ſic Ariſt. in arte Poetica ſcri bit boni ingenij Poeticam eſſe, vel furore perciti. Quòd ue ro in illa uerba; Sit tibi Muſa lyræ ſolers, notant quidam interpretes Ariſt. in Poetices libro ponere inter poeſes Auleticam, & Citharisticam, obſeruandum eſt, nunquàm philoſophum appellare poeſes Auleticam, & Citharisticam, ſed artes imitandi, & artes, in quibus faciunt imitationem: eúq; aperte diſtinxiſſe Auleticam à poeſi in Rhet. vbi legitur, prooe mium eſſe principium orationis, quemadmodum in Poeſi prologum: in Auleſi proaulium. Quod attinet ad cauſſas Poeticæ, Ariſt. ſcribit, duas cauſſas eius fuiſſe, eaſq; naturales, nempe imitationem, & harmoniam: laudatq; Homerum, quòd excelluerit in fabula vna efficienda, aut propter artem, aut propter naturam. Nos uero alibi notauimus ſi ſpectetur id, quod perfectum eſt, nihil valere artem ſine na tura, vel naturam ſine arte: ſi id, quod minus indiget altero, plus valere naturam, quàm artem: ſi id, quod in homine poteſt eſſe perfectius, plus artem, quàm naturam. Et cõiungantur verſus 14. Ingenium miſera &c. ubi cum Demo critus philoſophus naturam requiri in poeta, & furorem quendam, non artem diceret, quoniam, ſi eius ſententia plau ſibilis eſſet, fruſtra tam multa de Poetica præciperentur, ipſe Democritus irridetur, & ij oẽs eluduntur, qui Democri

ticos ſe eſſe fingentes,vt boni poetæ,viderentur,omnem artem ẽt in nitore corporis ſpernebant: illudq. diſputatione conficitur,licet Horatius ſummus poeta non ſit (quod eius modeſtiæ tribuendum eſt) ſatis tamen eſſe, ut ea doceat, quæ neceſſaria uideantur. SECVNDO LOCO verſus 25. Vt pictura Poeſis erit &c.ubi duo genera poeſis,& picturæ ponuntur; quædam.n. Poeſis eſt perfecta, & numeris oĩbus abſoluta,ſimilis illi picturæ,quæ in luce, quò magis ſpectatur,cò magis placet:quædam uero deterior,ſimilis illi picturæ,quæ tenebras amat, non lucem, & longius ſtanti aliqua ex parte placet,propius conſiſtenti riſum mouet: & obſeruatur,iuriſconſultos mediocres tolerabiles eſſe, poetas, niſi ſummi ſint, explodi: & ſimilitudine probatur, poetas eſſe omnino ſummos,atq; excellentes debere,quòd,quemadmodum in conuiuijs lautisſimis muſica, ſi concors non ſit, unguentum non bene olens, mel inſipidum,ac papauer, cõuiuas offendunt; ſic poemata, ſi excellentia non ſunt,non probantur:arrogantiaq; indoctorum hominum increpatur,qui cum Poeticæ prorſus expertes ſint, carmina tamen facere conantur,quod in alijs artibus uſu non uenit.Ariſt. ẽt teſtatur in poeta ſummam præſtantiam requiri,& oĩa,uel plurima,& maxima,quæ ad perfectam quandam naturam pertinere exiſtimantur. Addantur uerſus 10. Aemilium circa ludum faber,&c. ubi,cum ſint quidam poetæ,qui,dum nobili in argumento rei propoſitæ uerſantur,aliqua in parte excellunt,mox ubiq; frigeſcunt,& qui ſemel, aut iterum in aliquo ſe poematis membro probant, in reliquo corpore inepti exiſtunt,ab Horatio reprehenduntur exẽplo fabri ſtatuarij,qui in ſtatuis minimas partes,ut capillum,& unguẽ,recte effingebat:in aliis corporis partibus nullo pacto bonus artifex uidebatur.At non in parte tantum, ſed in toto poemate excellendum eſt.Præterea præcipitur,ut eas res aggrediãtur poetæ,quas præſtare posſint,cum unus non posſit oĩa, ſed id tractare debeat,ad quod ſe aptiorem cognoſcit.Notat Ariſt., multos excellere in nexu,& plicatione fabulæ:ſed male poſtea ipſam ſoluere: Itaq; non in utraq; parte excellere,ſed in una,cum tamen in utraq; quærenda ſit laus. Et de excellentia poetica petenda ex philoſophia,& magis Græcorum,

quàm

quàm Latinorum propria, adiungantur uerſus 24. Scribendi recte ſapere eſt, &c. & uer. 10. Nil intentatum noſtri &c. ubi primum inuentio, elocutio, & decorum Poeticũ manare dicitur ex fontibus philoſophiæ, quæ de moribus eſt: & poetæ iubentur reſpicere exemplar uitæ, perinde ac Ariſt. tradit, imitandos eſſe bonos formarum fictores, ut, quemadmodum illi cum tribuant propriam formam, faciendo ſimiles, pulchriores fingunt, ſic poetæ ſpectare debeant morum pulchritudinem, & ideam. Notaturq; plus delectare res pulchras ſine uerborum ornamento, quàm uerba ornata ſine rerũ pulchritudine. Deinde Græci laudantur, qui ſapientiã ab eloquentia non diſiunxerunt, ſed utramq; complexi ſunt, reprehenduntur; Romani, qui ꝑ auaritiam liberos ſuos non in præclaris litterarũ ſtudijs, ſed in Arithmetica, & Mercatura exercebãt, cumq. poſtea latinorum poetarum ingeniũ laudetur, ꝙ non ſemper Græcorũ eſſe imitatores uoluerint, ſed ipſi ex ingenio multa feliciter ſint aggreſſi: negligentia tamẽ eorum in expoliendis, emendandiſq; ſcriptis accuſatur. TERTIO LOCO de fine poetarum uerſus 2. Aut prodeſſe uolunt &c. & uer. 6. centuriæ ſeniorum &c. & de generibus poematum uer. 13. Res geſtæ regumq; ducumq; &c. Alibi autem probauimus delectare eſſe finem poetarum per ſe: prodeſſe uero, ut barbari loquuntur, per accidens. Genera uero poematum enumerantur ab Horatio, epicum, elegum, iambicum, comicum, Tragicum, fidibus accommodatum. Sed elegum ſub epico comprehendunt: & iambicum ſub Comico, & Tragico: ſuperiuſq. notauimus male comprehẽdi à quibuſdam ſub poeſi fidib. accommodata Auleticam, & Cythariſticam, quæ utuntur quidem numero, & harmonia, ut tradit Ariſt. ſed non metris, ut idcirco à nomine poeſium eſſe excludendæ uideantur. Ad Tragicum quoque referri Satyricum poema arbitramur, qua de re inferius. Ariſtoteles in ſua Poetica has nominat poeſes, Hymnos, Encomia, Dithyrambopoeticam: poeſim Nomorum, Epopœiã: Tragœdiam: Vituperationes: Iambicum carmen: Comœdiam. De auctore iambici carminis dubitatur, quoniam hic uidetur affirmare Horatius, Archilochum inueniſſe tale carmen: & tamen Victorinus, & Zetzes teſtantur, in Margite

Homerum cum uerſibus hexamenis uſurpaſſe etiam iambicos,ſcilicet ante Homerũ. Quod autem notat uir doctus priſcis temporibus teſte Ariſtotele alios fuiſſe Heroicorũ poetas,alios iamborum; & idcirco iambum non eſſe intelligendum proprium Archilochi ; non ſatis bonam habere conſequentiam uidetur: nam & Archilochus fuit priſcis temporibus iambicus poeta. Ac ſubtiliter quidem is uerbum PROPRIO non ad Archilochum,ſed ab uerbum RABIES referendum putat:tamen,ut talem ſubtilitatem minus probem, facit, quòd conſilium Horatii eſt notare proprios auctores carminum,ut ſuperius fecit de præcipuo auctore Epici carminis,quem dixit eſſe Homerum, & Elegi carminis , quem ſcripſit incertum eſſe.Sed fortaſſe, quemadmodum nominauit Homerum auctorem Heroici carminis,id eſt,præcipuũ, & præſtantem,atq; excellẽtem,etiamſi ante eum aliquot fuerint poetæ Epici,non tã excellentes: ſic, quamuis Homerus uſus fuiſſet verſibus Iambicis una cum Hexametris in Margite; tamen cũ eſset magis heroicus,quàm iambicus,eum nominare noluit tamquàm auctorem iambici carminis ; ſed. Archilochum, qui primus ſolis iambis uſus eſt,& in eo genere alios ſuperauit. quod uiris doctis iudicandum relinquo. Imperfecte etiam idem notat,omnes,qui imitantur,non ſolũ aliqua imitari,ſed aliquibus etiam rebus imitari. Dicendũ.n. eſt ex doctrina Ariſtotelis,imitari diuerſis, diuerſa,& diuerſis modis,id eſt, diuerſis inſtrumentis , diuerſas materias,diuerſa imitandi ratione. QVARTO LOCO , cum ſex ſint partes conformantes poeſim,fabula,mores,ſententia,dictio,melopœia,apparatus, de fabula Tragica,Satyrica,Comica,et Epica,ponantur primum uerſus 6. Ignotum Tragicæ genus &c. ubi traditur Theſpim inueniſſe Tragœdiã, Aeſchylum auxiſſe. Deinde uer. 14. Carmine qui Tragico uilem,&c.ubi oſtenditur Satyros à Tragicis fuiſse inductos, ut ſpectatores aliqua iucunditate reficerentur.& exponitur, quomodo,quòue decoro inducendi ſint ſatyri,ut, qui coniũgit Satyram cum Tragœdia,nec nimium, ut Satyricus,ſe ſubmittat,nec nimium,ut Tragicus,ſe attollat,ſed modum ſeruet. Quemadmodum autem miratur uir doctus explicatores exiſtimaſſe hic agi de Satyris inducendis inter actus Tra-

gœdia-

gœdiarum , quæ communis eſt eorum opinio : ita ego miror,eum ita interpretari,ut Tragicus Metamorphoſim faciat in Satyricum;& qui prius Tragicus erat, mox fiat auctor Satyræ: cumq. ſatis aperte loquatur Horatius de Tragico ,qui nudauit Satyros, i. introduxit eos nudos, ut temperaret grauitatem Tragœdiæ,& de Tragœdia indigna effutire uerſus leues: eundē intelligere,Tragicum nudaſſe ſatyros, i. de Tragico factū eſſe auctorē Satyræ,ſeparatim à Tragœdia,& Tragœdiā eſſe indignam effutire uerſus leues, i. Tragicā perſonam in Satyra.Quod quàm recte,aliorum ſit iudicium.præterea ponantur uerſus 4. ſucceſſit uetus his Comœdia &c. ubi habetur, quomodo Comœdia uetus magno omnium applauſu excepta primū ſit,mox ob maledicta repudiata. Cum autem ex doctrina Ariſtotelis proprietates fabulæ ſint octo, nempe ut ſit tota habens principium,medium,& finem: iuſtæ magnitudinis: una: poſsibilis: non epiſodica : admirabilis:uel ſimplex,uel implexa: habens pathos: quamuis debeat eſſe tota,non tamquàm totum magnum,ut corpus,ſed tamquàm totum paruum,ut caput,tamen in hoc toto paruo,qđ incipit à mediis,uel ultimis,ēt prima,& omnia ad totum magnum pertinentia epiſodiorum loco interponuntur,de quo ordine ſunt uerſus 4.Ordinis hæc uirtus erat &c. ubi præcipitur,poetam quædam nunc debere dicere incipientem non à principio rerum geſtarum,ſed ab ultimis, ſeu mediis rebus: quædam nunc debentia dici, i. principia, quæ primū occurrunt,& idcirco uidentur indoctis poetis primum debere dici,differre alio loco referenda.Secunda proprietas eſt, vt ſit iuſtæ magnitudinis,nec permagna , nec perexigua ; de qua ſunt uerſus 7. Nec reditum Diomedis &c. ubi traditur non omnia eſſe exprimenda, nec nimis longe initia repetenda,ne ſit nimis longa poeſis,ſed unam partem totam eſſe ita pertractandam,primo ne medium, medio ne diſcrepet imū. Tertia proprietas eſt, ut ſit una,de qua ſunt uerſus 13.Humano capiti ceruicem &c. ubi agitur de fabula una in uniuerſum:&, quamuis exempla afferrentur fabulæ epicæ , id fieret, quia exempla unius fabulæ poſſunt ualere ad naturā aliarum oīum comprobandam; quemadmodum ēt Ariſto. in tradendis præceptis de fabula Tragica utitur exemplis epicorum

picorum

picorum poetarum. Contendit tamen uir doctus agi de fabula Epica,quinq; præcipuis argumentis.primum,quòd poeſis,de qua agit Horatius, nominetur liber, i. opus longum, cuiuſmodi eſt Epicum poema : quaſi per librum non poſſit ẽt intelligi alia poeſis, cum ſit uel magnus, uel paruus liber. deinde,quòd illa uerba,Cuius uanæ fingentur ſpecies,nihil aliud ſignificare poſſint,quàm operam adhibitam in fingendis inanibus epiſodiis,ex quibus componitur Epica fabula, cum in aliis fabulis aut nullum epiſodium adhibeatur,aut unum,uel ad ſummum alterum,ut docet Ariſt.de peripetia,& agnitione:& tamen per illa uerba non magis ſignificatur opera adhibita in epiſodiis Epicis,quàm aliarum poeſium,cum ſit falſum aliis poeſibus aut nullum epiſodiũ conuenire,aut unum,uel ad ſummum alterum,nec tale quippiam usq̃ ſcripſerit Ari.ut ſuperius expoſuimus.Præterea,qđ dicatur,Audendi quidlibet, de poeta Epico: quaſi idem non poſſit dici de aliis poetis.Tum,ꝙ hoc carmen, Inceptis grauib⁹ plerũq; & magna profeſſis,moneat,quæ præcipiuntur,pertinere ad Epicum poetam,qui ſolus initio profitetur ſe de rebus grauibus,& magnis ſcripturum: quod eſt falſum,cum ẽt Dithyrambici talem propoſitionem facerent,ut docet Ariſt. lib.3. Rhet.& ſimiliter alii grauium poematum auctores. Poſtremo,quòd amphoræ ſimile ſit opus Epicum magnũ,& de rebus magnis:quaſi ẽt amphora non poſſit ſignificare quodlibet aliud poema,cuius inſtituta conueniens magnitudo nõ perficiatur,ſed tamq̃ in urceum contrahatur. Verum de hoc non multum contendendũ arbitror.Quarta proprietas eſt, ut ſit poſſibilis,de qua ſunt uerſus 3. Ficta uoluptatis cauſſa &c.ubi traditur, uериſimilia fingenda eſſe, non incredibilia ꝓrſus.Quamq̃ tradit Ariſt.magis eligenda eſſe impoſſibilia, quæ uеriſimilia ſint,quàm poſſibilia,quæ non ſint perſuaſibilia: & ſæpe poetam propoſitũ habere uеriſimile Agathonis, qđ eſt uеriſimile præter veriſimile.Et debet eſſe ita poſſibilis, ut cum difficilius ſit fingere nouam perſonam,q̃ ab aliis celebratam,non ſolum tractet ſecundum ueriſimile facta ſingularia ab aliis ꝑtractata,& orbe hiſtorico cõprehenſa,ſed nullã moram faciens circa uilem, patulumq; orbem hiſtoricũ, ſequatur vniuerſale rõne cauſſarũ,&modorũ,& ipſius tracta

tionis

tionis,ne uerbum uerbo reddat, ut facit fida interpretatio. Qua de re ſunt uerſus 8. Difficile eſt proprie, &c. Quincta proprietas eſt,ut non ſit epiſodica, i. contaminata ſuperuacaneis epiſodiis. de qua ſunt uerſus 10. Inceptis grauibus plerumque &c. Sexta proprietas eſt,ut ſit admirabilis,de qua ſunt uerſus 10. Nec ſic incipies &c. ubi præcipitur, admirabilitatem eſſe oportere magis in exitu, quàm in principio turgido,& inflato,quale fuit pricipiũ ſcriptoris Cyclici, i. ut cõmuniter explicant, circũforanei, & circulatoris,qui ſolebat ſuum carmen in corona recitare,quod quia facere conſueuit Antimachus,idcirco eum hic ſignificari, nonnulli putant,cum uir doctus nimis ſubtiliter explicet, qui in ſolo Cyclo,& orbe hiſtorico moratur. Addit Ariſtoteles, cum fabula ſit uel ſimplex, quæ habet unum fortunæ tenorem, uel implexa, quæ habet fortunæ mutationem,eam oportere eſſe magis implexam, quàm ſimplicem,& habentem pathos,i. magnã aliquã perpesſionem,& magnũ malũ. QVINCTO LOCO de moribus Tragicæ perſonæ ponantur uerſus 9. Aut famam ſequere &c. Ariſt. ſimiliter ſcribit, Receptas fabulas ſoluere non licere:& poetam inuenire, ac traditis recte uti oportere. Et de moribus Comicæ perſonæ uerſus 5. Intererit multum,&c.&de morib⁹ cuiusque ætatis uerſus 26. Tu quid ego,& populus &c. SEXTO LOCO, cum tradat Ariſt. ſententiæ tria eſſe munera docere argumentis, mouere affectus,amplificare, ſeu diminuere; de primo munere ſunt tres uerſus, Quidquid præcipies, eſto breuis &c. de ſecundo,&tertio munere ſunt uerſus 18. Telephus, & peleus &c. SEPTIMO LOCO de dictione Tragica,& Comica ponantur uerſus x. Deſcriptas ſeruare uices &c. Et de dictione Plautina uerſus 5. At ueſtri proaui Plautinos &c. Et de dictione Satyrica uerſus 17. Non ergo inornata &c. Et de iambo,& ſpondæo uerſus 19. Syllaba longa breui &c. Et de dictione,quæ debet ſequi mediocritatem, uerſus 8. Maxima pars uatum,&c. In quem locum notat uir doctus,non temere factum ſe putare, ut de breuitate ſic pronuntiauerit Horatius, in prima perſona, Breuis eſſe laboro, Obſcurus fio,quia Horatius huic uirtuti ſtuduit,&in ea plurimũ excelluit. At ſi pronuntiaſſet in prima perſona,ut ſe ipſum ſignificaret,

caret,notaſſet non uirtutem,ſed uitiū ſuū.Et de dictione ſim pliciter uerſus 27.In uerbis etiam tenuis &c. OCTAVO LOCO de Melopœia uerſus 18.Tibia nō ut nūc Orichalco &c.NONO LOCO de apparatu,ſeu conſpectu,ſeu rebus in ſcenā introducēdis,uel nō introducendis,uerſus 10. Aut agitur res in ſcenis &c. DECIMO LOCO de partib. quā titatis uerſus 13.Neue minor,neu ſit quinćto &c. primū actū appellat Ariſt.ꝓlogū,i.partē integrā Tragœdiæ ante chori parodum: ſecundum, tertium, & quartum actum uocat epiſodiū, i. partē integrā Tragœdiæ interiectā inter integros choricos cantus: quinctum actum nominat exodum,i. partem integrā Tragœdiæ,poſt quā nō eſt chori cātus.chorici uero duas partes facit,parodum,i. primā dictionē integri chori: & ſtaſimū, .i.cantum chori ſine anapæſto,& trochæo, pedibus ad motionem parodi accommodatis. Commum aūt nūcupat lamētationē cōmunem chori, & à ſcena. Addit Horatius,Numen non temere inducendum, et numerum perſonarum in ſcena inter ſe colloquentium uix ternarium excedere debere. VNDECIMO LOCO de erratis poetarū ponātur uerſus 14. Sunt delicta tamē etc. ubi monemur ignoſcendum eſſe illi poetæ,qui raro,non illi, qui ſæpe peccat.Et de iudicio aliorum exquirendo,ac multo tempore in emendatione ponendo, antequàm ſcripta in lucem edantur, uerſus 5.Id tibi iudicium eſt, ea mens &c. Et de arrogantia poetarum adulatorib.aſcribenda, uerſus 15. Vt præco ad merces etc.Et de exquirendis hominum ingeniis, ne adulatio fallat,uerſus 4.Reges dicuntur &c.Et de ſyncero iudice uerſus 15. Quinctilio ſi quid recitares etc.Et de prudentibus malum poetam fugientibus,ut morbum, et peſtē uerſus 24.Vt mala quem ſcabies etc.

Hæc eſt mea de Epiſtola Horatii ad Piſones ſententia;quā tātum abeſt,ut ad magni poetæ imminuēdā auctoritatē ediderim,ut potius me oſtendere uoluiſſe profitear, tametſi is Methodice ſcribere in animo non habuit, cōtra quàm quidā uir doctus cenſuit,ex eo tamen,tamquam ex uberrimo omnis doctrinæ fonte,quæ Methodice traduntur, hauriri poſſe.ſiquid autē profecero,gaudebo:ſin minus,me aliquid proficere ſtuduiſſe,ſat habebo. FINIS.

Superiorum permiſſu.

A01 116 4418